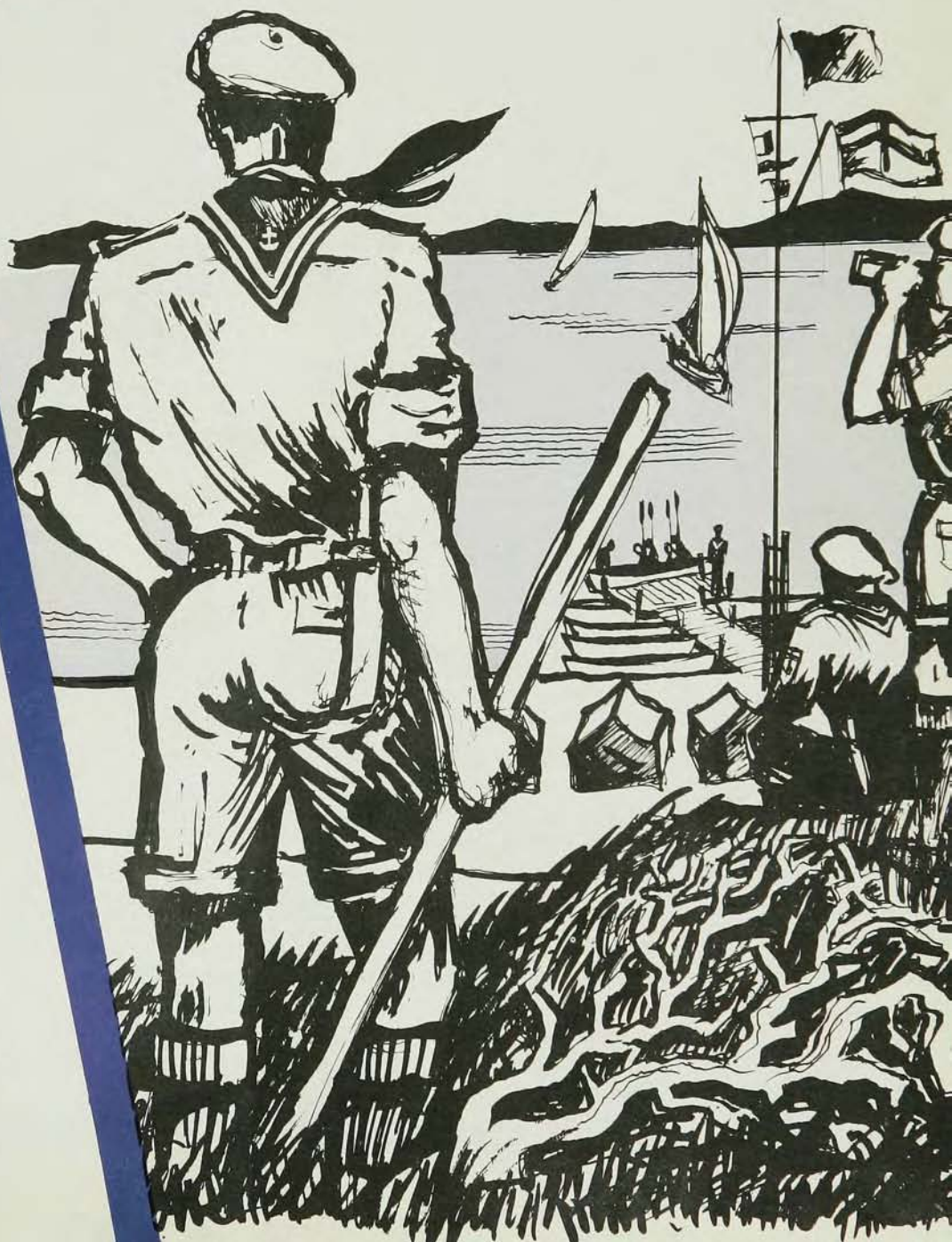

Юнак

А
УНІО
РІК

Зміст

Сторінка

- 1 З гаври Морського Вовка
Квітень — місяць Українського Моря
- 2 Чорне море
Історичний календар
- 3 Парка: Чорноморська фльота
- 4 Пл. сен. В. Пилишенко: Склад української державної фльоти 1918 р.
- 5 Йонтек, Ч-ць: На німецьких водах
- 6 Пл. розв. Ю. Копаць: Канойками по водах Канади
- 8 В. Куліш: "Бичок" і море
- 10 Ст. пл. О. Буцик: Ігри
- 11 Дніпро
- 12 Стародавні назви Дніпра
Сигналізація на морі
- 13 Вузли
- 14 Семфор
Слово морського пластуна
- 15 Ловці перел
- 16 Чи знаєш що...
Перший кабель на дні океану
- 17 Пл. скоб Ю. Повх: "Вітрильник" на Джемборі
- 18 Друг Іриней: Куток почувань і пера
- 19 Д. Е. "Кои Тікі"
- 21 Пл. сен. В. Пилишенко: Водна мудрість
Цікаве з природи
- 22 Ст. пл. Н. Кольцо, Ч-ць: Підводні човни
- 23 Я. Ясинський: Що таке плашкова пошта
Перший пароплав "Українець"
- 24 Пл. сен. Ю. Крижанівський, ЛЧ: Майстеркування
- 26 З діяльності морських залог
- 27 Водний вишкільний Курс "Онген"
- 29 Ст. пл. Я. Козак, Ч-ць: Петрусь і Дідусь
Чорноморські усмішки
- 31 Перегони загадок
- 32 Б. Певний: Любів Україну

"ЮНАК"

КВІТЕНЬ — 1964 — APRIL

Ч. — 4(10) — РІК II

"ЮНАК" — журнал пластового юнацтва. Видас Головна Пластова Булава. Уповноважений ГПБ для справ "Юнака" — пл. сен. Ю. Пасецький ЛЧ. Редагус Конерія. Головний редактор — пл. сен. П. Онишкевич, См. Ілюстрації ст. пл. Т. Геврия, См. ст. пл. Д. Даревич, ст. пл. М. Головінська, ст. пл. Я. Козак, Ч-ць, С. Лада, П. Палій, Б. Певний, пл. сен. В. Пилишенко, Ч-ць. Технічне оформлення — ст. пл. М. Бабюк, См. Наліпка — ст. пл. Б. Палька, Бл. ст. пл. С. Матковський, ст. пл. Б. Стецюра. Адміністрація: пл. сен. О. Тарнавський, ЛЧ — головний адміністратор, пл. сен. С. Гела, Ч-ць, — заступник, пл. сен. А. Білоус — картотека і кореспонденція, Курінь УСП-ок "Лісові Мавки" — експедиція Мовна редакція — Левко Ромен.

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА за 10 чисел: США і Канада — 4.00 дол., Австралія — 1.100, Австрія — 90.00 шіл., Аргентина — 250.00 пез, Бразилія — 200.0 кр., Велика Британія — 1.00, Німеччина — 10.00 н. м., Франція — 15.00 фр. Ціна одного числа в США і Канаді — 50 центів.

Усі статті, дописи, розгадки і т. п. прохасмо слати на адресу редакції.

Адреса редакції:
Mr. L. S. ONYSHKEVYCH
180 Franklin Cor. Rd.
Nassau Garden Apts. L 19
Trenton, N.J., 08608, U.S.A.

У справах передплат, кольпортажу, оголошень і т. п. слід звертатися до адміністрації.

Адреса адміністрації:
"YUNAK", c/o "PLAST"
2199 Bloor Street West
Toronto 9, Ontario, Canada

Дорогі Читачки й Читачі!

Сьогодні приходить до Вас «ЮНАК» у трохи іншому вигляді, як завжди — сьогодні приносимо «спеціальне» число нашого журналу, число морсько-водного пластування. Приготували ми це число з допомогою старших пластунів і сеньйорів зі славного морського куреня «Чорноморці». Ось що пише до Вас референт морського пластування, ст. пл. Нестор Кольцо, який головню спричинився до того, що сьогодні маєте Ви, Дорогі Друзі й Подруги, оце цікаве морське число:

Дорогі Пластуни й Пластунки!

З приємністю вітаю Вас на сторінках «ЮНАКА». Оце вперше в історії Пласту появляється в світ число загально юнацького журналу, яке ціле призначене водному пластуванню. Редакція «ЮНАКА», а зокрема головний редактор заслужують на велике признание — вони належать до тих, які розуміють велику вагу морської ділянки для старшого юнацтва в Пласті.

Також вітаю Вас із нагоди 46-го святкування Українського Моря. Вірю, що належно відсвяткуєте цю річницю!

Дякую 1-ій залозі «Вікінг» за численні дописи до цього числа і закликаю інші залози писати та інформувати про свою діяльність!

Бажаю Вам успіху та «доброго вітру»!

СКОБ!

Крайовий референт морських пластунів у США
ст. пл. Нестор Кольцо, Ч-ць

КВІТЕНЬ — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКОГО МОРЯ

Гарного весняного дня, 29-го квітня 1918 року, колишня чорноморська фльота російської імперії стала власністю української держави. У Севастопільським порті з лінійного корабля «Юрій Переможець», точно в годині 16:00 пролунав наказ адмірала фльоти — піднести українські прапори. Злетіли вниз російські, а на їх місцях залопотіли прапори вільної України.

Це був державницький акт, який недвозначно говорив, що українські морські і надморські простори, як природні південні кордони України стали власністю української держави.

Частина нашої фльоти в цей грізний час виконувала службу не тільки на морі, але й на суходолі. Перший Гуцульський Полк Морської Піхоти брав участь у боях з росіянами під командою отамана Божка, а також пізніше у Другім зимовім поході. Багато моряків склали свої голови під Базаром. Там також згинув колишній морський міністер та організатор 1-го Гуцульського Полку — лейтенант Білінський.

Цього року припадають 46 роковини того 29-го квітня. Українські пластуни разом з усіма свідомими українцями святкують цей світлий день, як «День Моря».

ЧОРНЕ МОРЕ

*Чорне море, українське море!
Нашу радість знаєш ти і горе,
України бачило ти славу,
Наших предків боротьбу криваву!*

Чорне море! Не подібне на жодне інше море. Оспіване в багатьох піснях, описане в поезіях, оповите чаром легенд, дум і переказів — воно є таким самим природно українським, як наші Дніпро-Славути чи Карпати. Море — це широкий шлях у світ. Повне таємниць і безмежної сили, воно зроджує в людях відвагу, завзяття та розмах.

Три моря: — Чорне, Озівське й Каспійське миють південні береги України і п'ють воду з українських рік. Але одне лиш Чорне море було в минулому, є тепер і довіку зостанеться природною підставою культурно-господарського та політичного життя України.

До Чорного моря вливаються українські допливи Дунаю — Черемош і Прут, що випливають із Гуцульської Верховини, — Тиса з допливами, що збирають води Закарпаття, буковинський Серет, найбільша з галицьких рік Дністер, великий Бог, наймогутніша ріка України ДНІПРО та інші.

Доля України узалежнена не тільки від доступу й панування над побережжям Чорного моря, але й від долі його самого, — залежно від сил, які володіють його шляхами в далекий світ — Босфором і Дарданелами.

Україна за часів володіння наших князів була могутньою Державою та важливим культурним і цивілізаційним центром тодішнього Сходу Європи завдяки тому, що на Чорному морі панувала флота нашої Держави.

З морем пов'язані великі історичні події, часи Козаччини! Славні походи на Турків: — «По морю гуляти, слави здобувати із турецької неволі братів визволяти».

Наш великий поет, Тарас Шевченко, пов'язував волю України із нашим морем, яке мало б змити з України ворожу, злу кров. Він писав у своєму Заповіті...

*«Як понесе з України
У синє море кров ворожу. — от тоді я
І лани і гори, все покину і полину
До самого Бога... Молитися...»*

ил. скоб Юрко Повх, І Залога «Вікінг», Рочестер

БАГАТСТВА ЧОРНОГО МОРЯ

Чорне море — одне з великих «середземних» морів, море України. До нього прилягають райони з розвинуеною промисловістю і сільським господарством, на його узбережжі розташовані порти і відомі всьому світові курорти.

Ряд великих міст-портів — Одеса, Миколаїв, Херсон, Євпаторія, Севастопіль, Ялта, Теодосія, Керч, Туапсе, Поті, Сочі, Сухумі, Батумі й інші — зв'язують багаті райони України й Кавказу з портами всього світу. З Одеси в Антарктику щороку відпливає китобійна флотилія «Слава» і «Україна».

У Чорному морі налічується близько 1.680 видів тварин і рослин. Тут щороку виловлюють десятки тисяч центнерів різної риби, проводять промисел дельфінів і молюсків-мідій. З дна цього моря добуваються цінні водорості. Клімат узбережжя Чорного моря найкращий у нашій країні.

Цілий рік по Чорному морю курсують численні судна — потужні вантажні, промислові й комфортабельні пасажирські. Подорож уздовж мальовничих берегів Криму і Кавказу — найкращий відпочинок.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- 2. 4. 1111. Перемога над половцями під Сольницею.
- 23. 4. 1185. Похід князя Ігоря на половців.
- 26. 4. 1648. Гетьман Богдан Хмельницький зобуває твердиню Кодак.
- 28. 4. 1915. Бої УСС на Маківці.
- 29. 4. 1648. Б. Хмельницького вибрали гетьманом.
- 29. 4. 1918. Флота на Чорному морі підняла український прапор.

ЧОРНОМОРСЬКА ФЛЬОТА

Одного гарячого дня в червні одна з найбільших держав західного світу була стривожена. Перед брамами її столиці з'явилася величезна чужа фльота із 200 кораблів. Рік — 860. Морська сила — це київська фльота з князем Олегом. Старовинна Греція (тоді Візантія) злякалась...

Сорок років пізніше приплив туди князь Ігор, та вже із фльоатою із 1.000 кораблів!

Море називають вікном у світ. Саме наше Чорне море дало можливість нашій княжій державі стати такою сильною. Море також є доброю, твердою школою для молодих людей — море навчає бути відважним, слухняним, привчає нехтувати невгодами та бути міцним душею і тілом.

Воєнні кораблі княжої держави у порівнянні до теперішніх часів — були відносно малими, але все ж таки вміщували кожен близько 40 осіб. Мали вони щогли і вітрила, але веслярі були головною рушійною силою. Княжі кораблі плавали по багатьох великих ріках України, також по Дунаю та Волзі і, крім Чорного — ще й по Озівському та Каспійському морях.

Кілька сот років пізніше почала розвиватися козацька фльота (головно в 16 столітті). Козацькі морські човни називались «чайки». Чайка мала дві щогли з вітрилами і дві керми. Довжина її була близько 65 стіп, ширина 13 стіп, глибина 6 стіп. На чайці поміщалася близько 25 веслярів, 60 козаків та 5 гармат. Швидкість цих чайок у 16 столітті доходила до 10 миль на годину.

Козаки пливли в походи головно на татарів і турків. Шлях їх був у більшості вділ Дніпром, уздовж малоазійського побережжя та кружка Чорного моря.

Козацька фльота мала часами аж до 400 кораблів-чайок. Найбільше допоміг розвинути флоту гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний. Також гетьман Мазепа цинив флоту і допоміг запорожцям збудувати 100 морських човнів.

Після зруйнування Січі запорозьку флоту використовував російський царський уряд. Службу виконували українці не тільки на Чорному морі, але й на Дунаї, на Каспійському морі, бувало й пливли в Персію. Тодішні назви деяких кораблів: «Гайдамака», «Запорожець», «Кубань», «Україна».

Прийшов час розпаду Росії — царської імперії. Моряки-українці відчували, що настала нагода зробити те, на що вони довго вже ждали — віддати флоту Україні. Усюди, де були українські кораблі, створилися «ради флотилій» — на Чорному морі, на Каспійському, Балтійському, на далекій ріці Амурі, на Північно-Льодовому океані і на Далекому Сході — у Владивостоці (Зелений Клин). Всі ці ради були об'єднані в Морському міністерстві. 29-го квітня 1918 року морський міністер видав наказ, що українська держава перебирає всю Чорноморську флоту. Наказ звучав:

«Цілій чорноморській флоті піднести українські прапори!».

Наказ був виконаний, бо ж ЧОРНЕ МОРЕ — УКРАЇНСЬКЕ МОРЕ!

подала Ларка

СКЛАД УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ФЛОТИ, 29 КВІТНЯ 1918.

8-ЛІНІЙНИХ КОРАБЛІВ, 3 НИХ 2-ВЕЛЕТНІ — АРЕДНАВТІ.
АРЕДНАВТ "ВОЛЯ", ЗАЛОГА-1250 СТАРШИН І МОРЯКІВ.

ЧОТИРИ КРУЖЛЯКИ.

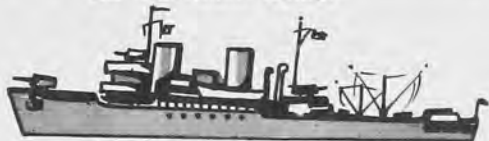
6-АВІАТОК — ГІДРОКРЕЙСЕРІВ.

27-ЕСКАДРАЛЬНИХ МІНОНОСЦІВ, 13 НИХ 13 ВЕЛИКИХ.
ЕСКАДРОВИЙ МІНОНОСЕЦЬ "ЗАВИДИЙ".

22-ПІДВОДНИХ ЧОВНІВ.

6-МІНОВИХ ЗАГОРОДНИКІВ.

5-КАНОНІРСЬКИХ ЧОВНІВ НА ЧОЛІ З КАНОНІРСЬКИМ
ЧОВНОМ "ЗАПОРІЖЕЦЬ".

КІЛЬКА ДИВІЗІЙ СТОРОЖЕВИХ КАТЕРІВ, ТРАВЛЕРІВ,
ЦІЛА ФЛОТИЯ ТРАНСПОРТОВА І КОРАБЛІ ОКРЕМОГО
ПРИЗНАЧЕННЯ З ЛІНІЙНИМ КОРАБЛЕМ (ПОДО-ТОН)
"СВЯТИЙ ЮРІЙ ПОБІДОНОСЕЦЬ" НА ЧОЛІ.

Українська Чорноморська Флотія 1918 ро-
ку складалася з усіх типів воєнних кораблів, по-
трібних для оборони держави. Тоді до флотії
входили 3 бригади лінійних кораблів, одна бри-
гада крейсерів, одна бригада гідрокрейсерів,
дивізія міноносців, підводних човнів та різних
кораблів окремого призначення.

I. 1-ша бригада: 2 кораблі велетні — дред-
новти, обидва по 23,000 тонн. (так, як «Воля»).

2-га бригада: лінійні кораблі від 12 до 13
тисяч тонн («Св. Евстахій», «Іван Золотоустий»,
«Св. Пантелеймон»).

3-тя бригада: лінійні кораблі від 10.3 до
13 тисяч тонн («Ростислав», «Три Святителі»,
«Синоп»).

II. Бригада крейсерів — від 3 до 7 тисяч
тонн («Кагул», «Пам'ять Меркурія», «Прут»,
«Алмаз»).

Гідрокрейсери (6) — всі вони несли на со-
бі по кілька гідропланів.

III. Дивізія міноносців — мала 13 великих
ескадрових міноносців по 1,360 тонн; три вели-
кі міноносці по 650 тонн; 11 ескадрових міно-
носців по 300 — 400 тонн.

IV. Підводні човни: всіх було 22. (5 кано-
нірських, 6 мінових загородників та кілька ди-
візійових сторожових катерів нищителів).

V. Кораблі окремого призначення: там бу-
ли малі міноносці та інші, між якими був і ліній-
ний корабель «Юрій Переможець» (11 тисяч
тонн), на якому перебував комендант Чорно-
морської Флотії.

НК

ПРАПОР УКРАЇНСЬКОЇ ВОЄННОЇ
ФЛОТИ

ПРАПОР КОМАНДУЮЧОГО
УКРАЇНСЬКОЮ ФЛОТОЮ

ПРАПОР ТОРГОВЕЛЬНОЇ ФЛОТИ

ПРАПОР МОРСЬКОГО МІНІСТРА

На німецьких водах

Почалося з того, що ми відкрили кілька старих німецьких військових човнів (штурмботів). В серці кожного відізвався гін до пригод, до чогось нового, а якась дивна сила виповнила всі м'язи. Наш опікун, о. Бо-Ган, чорноморець з крові і кости, подав потрібні поради, і ми невідкладно рішили стати морськими пластунами.

Закипіла робота. Першим і найважливішим завданням було доробити весла до «галер», як ми називали наші човни. Нелегка це була справа. Змарновано чимало дерева й порізано кілька пальців, заки наші човни мали по парі весел.

Надійшов довго очікуваний день, коли ми вирішили спустити перший човен на воду. Із запалом увійшло четверо найвідважніших у човен. З гучним: «Доброго Вітру!» — випхнули ми їх на воду. Захлюпотіли весла, і течія швидко підхопила човен. Ще мить — і бистрі води оволоділи ним і понесли швидко-швидко вниз рікою. Веслярі гребли завзято, та не сила була їм перемогти дужої течії. Човен мчав за водою, аж поки не зачепився за великий камінь, що виставав понад поверхню серед ріки.

Після того ми прийшли до переконання, що води Ізари є надто бистрі для наших важких штурмових човнів. Вирішили шукати кращого щастя на спокійному плесі баварських озер.

Коли згадує хтось табори в Німеччині, то мені відразу перед очима стає Штафельзе. Велике озеро з лісистими берегами. Блакитна вода, у якій ми залюбки ловили раків. На озері було кілька островів, з яких два, розташовані близько середини озера і недалеко один від одного, зайняли добре заслужене місце в історії нашої плавби. На островах росли берези, і від того пішла назва островів: «Мала Береза» і «Велика Береза».

«Водяники» перші почали таборувати на Малій Березі. Дістали трохи допомоги з ІМКА і вирішили провести літо на воді. З усіх сторін озера було видно біле «капітанське» шатро незрівняного Войти. Від його шатра рівним рядом простяглись сірі шатра «Водяників».

На Великій Березі таборувало юнацтво. Першим табором там був Міжзональний Вишкільний Курс під проводом пл. сен. Оріона. Тоді то поставлено на Великій Березі морську щоглу заввишки на 30 метрів. Синьожовтий прапор, що маяв на вершку щогли, видно було милями навкруги. Щоглу вирубано в лісі та притягнуто водою і поставлено на острові. На висоті 24 метрів на щоглі було гніздо, у якому день і ніч тримав вахту стійковий.

А потім були інші табори. Від сходу до заходу сонця озером лунало гасло: «Всі — Враз!» Це йшла наука веслування на наших галерах, які підходили першорядно до того діла. Мені не раз доводилося плити галерою за кимось, хто здавав іспит умілости з плавання. Пригадую малого Марка, який пробував 4 рази, та ніяк не міг перепливти вимаганих 500 метрів. Усе треба було витягати його з води на човен. Та вправа робить своє. За п'ятим разом Марко не лише досягнув буї, що хилиталася на воді, зазначаючи кінець 500-метрової траси, але на заклик Войти: «Ма-а-арку — заверта-а-а-й!» — завернув і проплив назад 500 метрів до берега острову.

Одного разу вплив галера на озеро на вправи. Щоразу далі й далі віддалювався човен від табору. Веслярі присвятили стільки уваги веслуванню, що не завважили, як олив'яні хмари залягли все небо. Опам'ятала їх аж блискавка й грім. Почали гребти назад, та дарма! Сильний вітер віяв у супротивному напрямі, зривав на озері великі хвилі і супроти цього зусилля веслярів були даремні.

Вахтовий на щоглі в таборі помітив ситуацію з човном і зголосив начальникові вахти, а той — І-ому асистентові. Тоді ми вже доробилися були першої моторівки і Джек зараз же вплив нею по нещасну галеру. Без труда дістався до неї, перекинув лину і взяв курс до табору. Аж тут раптом мотор закашлявся і замер. Ніщо не помогло — мотор не міг застартувати, щоб дістатися назад до табору в бурю, про це не було й мови. Понад силу добилися до поблизького маленького острівця, де перечекали шторм. А як ущух вітер, то не моторівка галеру притягнула назад до табору, а галера моторівку, а в ній — червоного, як буряк, «бортмеханіка» Джека.

Наступного року ми почали нашу плавбу вчасно, бо вже в квітні з'їхалися на Вишкільний Курс упорядників Морського Пластування на Штарнберге. Є це велике озеро, задовжки на яких 10 миль і завширшки приблизно на 1½ миль. Отже, було де розігнатися. Було теж і чим розігнатися, бо мали ми до диспозиції великий люксовий вітрильник. Це й був початок нашого вітрильництва. Бувало: сонце гріє, вітерець зриває легенькі хвилячки, а наш вітрильник, нахилившись гостро під вітром, круто впливає із затоки на озеро. Беремо курс уздовж озера. Вітер підхоплює нас і ми летимо над водою. Точиться піна позаду вітрильника. По дорозі зустрічаємо малу моторівку й буйно викликаємо її

на перегони. Мотор починає вити. Підтягаємо допоміжне вітрило. Щораз швидше, швидше мчимо водою. Вітер свище в ушах. Моторівка спочатку залишається позаду, а потім додає газу, зрівнюється з нами. Деякі хлопці так хочуть перемогти, що самі починають дути в напрямі вітрил. Та це не допомагає. Моторівка випереджує нас і через деякий час зникає з очей. Нам залишається сумна правда: Навіть найкращий вітрильник не може рівнятися силі модерного механічного рушія.

А найкращий таки був табір на Вальхензе. Ті, що там були, певно ніколи його не забудуть! Чи ж можна забути вправи з навігації та якірництва, вечірні «мокрі» ватри, нічні виправи з Мімою і вкінці дводенну плавбу довкруги озера? Та мені чомусь у пам'яті найкраще залишився малий Марко, той самий, що попереднього року на Штафельзе так завзято вчився плавання. Не був він властиво учасником табору, бо не мав ще вимаганих 16 років, але приїхав з іншими і

ніяк було його самого відсилати додому. Одного дня Маркові випала черга бути в кухні шміраком. До обов'язків шмірака належало, м. ін., подавати до стола коменданта. Маркові сказали, що як комендант з'їсть, то треба обов'язково спитатися, чи він ще бажає репетку. От і Марко відважно крокує до стола: Друже коменданте, чи хочете ще зупи?

— Принеси! — каже комендант.

— Зголошую, що вже нема! — відповідає Марко.

Такі то були наші плавби на німецьких водах. А тепер плаваємо по північно-американських ріках, озерах і морях. І кожному з нас учуються слова чорноморської пісні:

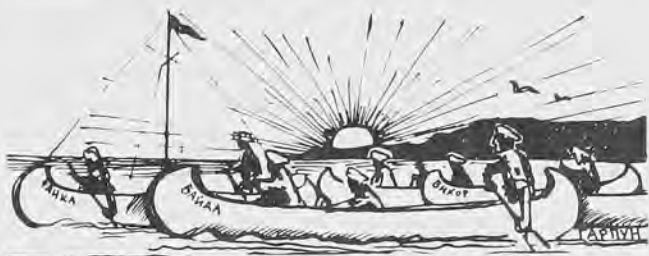
Капітане на містку, стерничий на вахті, —

Смійтесь ви з водяної лявіни!

Мов орли ви глядіть, курс на схід все держіть —
До чарівних морів України!

Йонтек, Ч-ць

КАНОЙКАМИ ПО ВОДАХ КАНАДИ

Тепер, коли сиджу на вигідному кріслі і пристійкому столі, слухаючи радієвої музики, пригадуються мені такі недавні ще, повні труду, багаті на проби витривалості, а передусім гумористичні фрагменти водно-мандрівного табору по озерах Альгонкві-Парку.

Учасники цього табору виїздили з Торонта ситі, чисто одягнуті та зацікавлені майбутніми пригодами. Повернулися голодні, брудні — хоч два тижні пробули на воді — зате повні вражень і скріплені дружбою.

Між виїздом і поворотом багато дечого трапилося. Бурхливі хвилі на великому озері Опіонго, постійне докільля води, зарослі береги викликали в наших юнацьких душах почуття товариськості і дружби. Це було можна пізнати по веселих вигуках від канойки до канойки та по бадьорій пісні, що линула з наших молодечих грудей понад хвилі озера.

Перші дні нашої плавби — таборування пройшли доволі вигідно й, сказати б, ліниво. Окрім наглого дощу і сильного вітру, який трохи припинив водні зайняття, хлопцям цілком добре поводитися: і спання було доволі і менажки повні «фасу». Але це був — немов спокій перед бурєю, дозвілля і відпочинок перед важкими днями. Нечайно перший із таких важких днів надійшов. Булава табору збудила нас раннім-ранком, ми

дістали наказ збивати шатра, пакувати кухню й готувати канойки. За дві години острів, на якому ми таборували, залишився знову порожнім, а недалеко від нього гойдалися на озері п'ять важко навантажених зелених каноек і один каяк, які справно перетинали немалі хвилі.

За кілька годин плавби прийшов наш перший «портаж», тобто кусок сухого терену, через який треба було перенести канойки і весь наш виряд до другого озера. Стежка була доволі широка й така вигідна, що незабаром наш табір був готовий до дальшої плавби по другому боці переправи. Озеро, яке перед нами появилось, було невелике й спокійне. У короткому часі носи наших каноек стукнули знову об вогкий берег. Знову недалеко переправа, нове озеро та ще один «портаж». Цей останній вже був важкий — «фест» — як говорили між собою юнаки: вузьенька, камениста стежка вела раз вгору, то стрімко падала вниз. Всі, що несли канойки, відчували важкий тягар на раменах. Здавалося, що шия от-от ізсунеться униз, десь до колін, а очі тягнулися по землі. Піт ллявся «як із цебра», а комарі тяли наші виголоджені тіла без милосердя. Поволі пересувалася одна нога перед другою вперед, все далі і далі. Так продовж кількох годин твердої школи витривалості пройшли ми близько чотирьох миль переправи.

Коли вкінці наші канойки враз з вантажем стояли над берегом чергового озера, то один з учасників табору дотепно схарактеризував це наше зусилля: «Гей, чи то портаж?? — ой! справді, то БУВ портаж»!!

Найбільше переживання, яке завжди буду пам'ятати з цього мандрівного табору, це була «ПРОБА ТРЬОХ ПЕР».

Одного дня, по гутірці про першу допомогу, чотирьом учасникам табору дано наказ: «За

сім хвилин бути готовим на збірці з таким ви-
рядом: ніж, компас, накривало і линва». До цьо-
го інтендант табору додав ще їжу на два дні,
(яку можна було легко «стріпати» і в одному)
і по три сірники. Комендант пояснив нам ко-
роткими словами, що будемо поодинокі перебу-
вати на самотніх острівцях упродовж трьох днів
і двох ночей. В тому часі кожний з нас має на-
рисувати мапу «свого» острова, збудувати ша-
лас собі на нічліг, зготувати дарабу, вести до-
кладний щоденник, та один день жити їжею,
здобутою власним способом з довколишньої при-
роди. На другий день нашого самотнього жит-
тя на острові маємо захватись так, щоб нас
ніхто не міг знайти, а також не можна нам па-
лити вогнища так, щоб його могли заприміти-
ти здалеку.

На цьому острові, вперше у моєму житті, я
відчув, що таке самота і голод. Уперше пив чай
з... березової кори, і їв юшку з назбираних муш-
лів. На цьому острові мав я нагоду бачити жит-
тя звірів: стадо бобрів. Було їх приблизно п'ят-
надцять. Я спостерігав, як вони, чуючи небезпе-
ку, ховалися під воду. Плескаючи своїми плес-

катими хвостами по воді давали знати про не-
безпеку своїм друзям. Насправді, то ніякої не-
безпеки для них не було, навпаки, я сам дивився,
звідкіля може стрінути мене якесь лихо.

Перебування на цьому самотньому острові
це один із незабутніх днів у моєму житті. Спер-
шу я обійшов навкруг цілий острів. Відразу від-
чув самоту. Знав, що на трьох інших островах,
яких я не бачив, перебувають також мої дру-
зі. Я був також свідомий того, що у віддалі не-
цілих трьох миль від мене, на острові — сидить
вся таборова братня, сита й весела. «Мушу ви-
тримати» — сказав я собі. При стовбурі вели-

кого, громом зваленого дерева, я пооудував со-
бі шалас, вистелив добре чатинням і мохом. При-
ятелі, які приїхали по трьох днях по мене, по-
дивлялися моє лігво, кажучи: «Бой, та ти тут доб-
ре розгостився!» Острів назвав я «Соснівка», бо
це була для нього найбільш підходяща назва. Знай-
шов собі невеличку кострубату палицю і чо-
мусь назвав її «Чарлі». Розмовляв я з нею годи-
нами. Питав у неї порад при писанні щоденни-
ка, при рисуванні мапи острова, радився, яке
«меню» з дарів природи приготувати на ниніш-
ний день, а може й погостити приятелів, що
приїдуть по мене. Годинами я забавлявся від-
гомом (луною), що чудово відбивав короткі
строфи пластових пісень. Збудував, згідно з
наказом, дарабу і назвав її «Юрій Переможець».
Так із цією «патиковою» сім'єю перебув я пов-
них три дні і дві ночі.

При останній ватрі нашого табору, над ве-
ликим озером, пересувались немов на фільмі по-
дії мандрівки перед моїми очима. Веселий крик
хлопців, як вони скакали з високого каменя у
воду, тяжка канойка на «портажах, джерельна,
відсвіжуюча вода, гарні ліси, галявини зі століт-
німи дубами — краса дикої величної природи.
Три дні і дві ночі на самотньому острові, а те-
пер біля мене мої друзі з нашого пластового
гуртка, з якими я вже повних дванадцять літ
живу дружнім життям. Біля нас, задивлене у
вогонь ватри, лице коменданта і нашого друга.
Це лице з виразом відповідальності за нас усіх.

Напевно, довго-довго буду пам'ятати цю
пластову мандрівку і довго ще буду чути ме-
лодію бадьорої пісні, хоч вона не раз захрип-
лими голосами лунала понад плесом озера під
час заходу сонця.

пл. розв. **Юрій Копач**
Торонто

ГАРЛУН

Володимир Куліш

«Бичок» — це невеликий, з однією щоглою вітрильник. Пузатенький, трохи незграбний, помальований білою фарбою з тоненькою, синьою лінією навколо.

Стоїть він скромно серед таких як і він, лише більших розмірів, човнів в одеському порті. Це там, на кінці причалу, за тими дубками, що привезли з Херсону славні на весь світ кавуни та дині. «Бичками» називають також відому на Чорному морі рибу. Бички надзвичайно смачні, особливо коли їх самі спіймаєте й підсмажите. Хоч не такі вони смачні як от скумбрія! Ловили ви колись скумбрію? Ні? Шкода... Але повернемося до нашого «Бичка». Отак він стоїть наш пузатенький і дрімає. Та не довго довелося дрімати. Чудового літнього дня нас троє прийшло до нього й почали лагодитись у дорогу. Приладнали вітрило, перевірили клівер (це — трикутне полотно, що напинається на носі корабля) і все. Юрко, а він старий і досвідчений моряк, навіть член одеського яхтклубу, хоч і наш одноліток, глянув на мене і Сашка і гукнув:

— Рушаємо! Піднести вітрило, поки вийдемо з пристані. Налягти на весла!

Сашко і я дружньо повставляли в уклучини по одному веслу і «Бичок» гордо поплив, спритно обминаючи заякорені яхти, дубки, великі й малі рибальські човни.

Без дозволу з пристані виходити нікому не можна з огляду на безпеку. І нікого не випустять у море, коли буде відомо, що на морі десь блукає шторм. Але цього дня нам дали дозвіл, як зрештою і багатьом таким як ми відважним очайдухам.

День був чудовий. Море спокійнісеньке і таке синє й прозоре, що видно було в ньому маленькі черідки бичків, що намагались нас перегнати, незграбні й ліниві медузи всяких розмірів і форм, ну, і, як звичайно, якусь там рибину, яка зараз же чкурнула в глибину, побачивши нашу тінь.

Наш курс був на Аркадію, купелеву місцевість, недалеко за Одесою, на Малих фонтанах. Там був малий, але чудовий пляж із дрібненьким як цукор піском та великими будинками відпочинку і санаторіями. Отже, треба було про-

пливти навколо місто, під самими високими берегами, які місцями збігали ген до моря, утворюючи мініатюрні лягуни з невеличкими скелями, які поважно лежали біля самісінького берега, і з них можна було стрибати в воду або ловити тих же бичків, які крутилися тут, певно, не маючи що робити.

Отож ми вийшли в море. Відразу наше вітрило злегка нап'ялось. «Бичок» трохи нахилився на один бік і поважно став носом розбивати воду. Весла були зовсім непотрібні. Юрко сидів за стерном, а ми із Сашком розкошували, сидячи на борті з ногами в воді та захоплювалися красою водяного царства. Це не була наша перша подорож! Ми не раз блукали «Бичком» в околицях одеського порту, але на цей раз ми вибрались таки далеченько, і це було причиною нашої радості і задоволення. І сидіти спокійно не могли довго, як це буває серед молодих хлопців. Почалося з того, що Сашко штовхнув мене, і я впав у воду. Тут Юрко зробив ураз поворот на сто вісімдесят степенів — і Сашко, утративши рівновагу, полетів за мною. «Бичок» проскочив коло нас і почав зникати. Звичайно, ми зчинили гвалт, кляли Юрка, реготалися шалено, кидались один на одного, поринали, аж страшно робилось, бо до дна тут було аж занадто далеко, знову з'являлись на поверхні і намагались дігнати «Бичка», що кружляв довкола нас, ніби грався. Нарешті ми втомились. Юрко нас підібрав і ми знову на своєму курсі на Аркадію. А за стерно ми сідали по черзі. Нам хотілось дуже, щоб зірвалася страшна буря, щоб нас кидало з боку на бік, щоб нас заливало водою, і ми, перемагаючи всі бурі світу, вели відважно наш корабель до наміченої мети...

Сонце пражило немилосердно. Солоня вода, якою ми себе поливали, притягала соняшні промені, і ми ставали чорними й несхожими на себе. Тут нам пригадалося, що море — чудова річ, коли є щось їсти. Юрко зневажливо глянув на нас і витягнув з-під лавки здоровенного кавуна та купу старих сухарів. Як же нам смакував цей херсонський кавун із сухарями, від яких, здавалося, й найміцніші зуби повипадають. Попоїли. Від сонця вже трохи й спати захотілось, а Бичок плив собі спокійно і плив. Минав пляжі, на яких різнокольоровими крапочками здавалися одесити, біленькі рибальські човни з поважними рибалками з обов'язковими люльками в роті, горді невеличкі яхти...

Десь далеко на обрії з'явився пароплав. Він, здавалося, стояв на місці, але ми й не зоглянулися, як він почав рости таки на наших очах. Юрко лише одним оком глянув і кинув:

Танкер... приблизно на 35 - 40 тон... коли не помиляюсь — англієць...

Танкер пройшов досить далеко від нас, але ми завзято махали йому руками, бажаючи щасливої плавби... Ех! Махнути б отим танкером у широкий світ, скільки портів і таємничих, незаних земель зустріли б на своєму шляху... Скільки небачених людей, островів, на яких, напевно, живуть люди... або на острові у гості до Робінзона Крузо, нашого улюбленого героя...

Танкер ніби розплився в далечині. Лише в небі за ним ще довгий час висіло довге пасмо диму. Ось і Аркадія. «Бичок» наблизився до берега. Нам помахали з берега дівчата, як знайомим. Але нам було не до дівчат... Нормально йшло життя на «Бичкові». Мінялися вахти, би-ли рівномірно «склянки», капітан від часу до часу прикладав до ока секстант, щоб визначити наші широти. Це — звичайно в нашій уяві. Насправді ми зробили півколо і, здавалося, ось-ось вріжемося в самий пляж, та... майстерна рука капітана повертає — і ми знову пішли в відкрите море. Пляж поволі зникає. Та ось на обрії ми зауважили темну пляму. Здавалося, що десь там розмазали чорну фарбу. Звичайно, ми не звертали на це жодної уваги. Але Юркові здавалося це підозрілим. Він декілька разів удивлявся в обрій і неспокійно поглядав на вітрила, які раптом нап'ялись. Дзеркало моря зразу покрилось зморшками. Синя поверхня моря утратила свій чарівний колір. З'явилися білі, спершу невеличкі, гребені, потім вони вирости у величезні, страшні, білі буруни. Небо, наче хто на нього дмухнув, — стало чорним-чорним. Побігли сталевосиві хмари. «Бичок» здригався і почав носом набирати воду. Юрко відразу споважнів.

— Ну, браточки, тримайся, іде штормяга... нам треба тікати до хати.

Наші вітрила напнулися так, що здавалось ось-ось потріскають. Ми із Сашком увесь час натягали шнури від вітрил, не спускаючи з Юрка очей, а він кричав нам з облявку.

— Попустити клівер, на два вузли головне... тягни... більше...

Ми так тягнули, що шкура нам на руках тріскалась. Уже не було видно берега. Навколо чорна стіна водяних хвиль і білі гребені, що гналися за нами, намагаючись накрити своєю вагою. Я бачив, яким серйозним став Юрко. Ми із Сашком переглядалися і один одному підморгували з недовірям, — дивись, мовляв, а він злякався...

За декілька хвилин нас наздогнала хмара, з якої на нас упали тисячі тонн дощу. Бідний «Бичок» почав нервово тремтіти, не маючи змоги вилізти на величезну хвилю, що хапала його в свої міцні обійми. Потім раптом ми кудись починали провалюватись, падали в дощову мряку, не знаючи, де ми і що буде далі.

— Виливай воду! — гукав крізь вітер Юрко, — виливай, бо потонемо!

Тут ми зрозуміли, що наші справи погані. Перестрашене Юркове обличчя та ще більше його голос надав нам такої сили, що ми із Сашком кинулися вичерпувати воду черпаками, які про всякий випадок завжди є в човні. Вода сягала нам по кістки. Але скільки б ми не виливали, води не ставало менше, навпаки, з усіх боків вона заливала човен, і він ставав чимраз тяжчий і тяжчий. Коли нас піднесло на чергову хвилю, я злякано оглянувся і... побачив навколо лише жажливі височенні хвилі, що росли, здавалось, на очах. Я шукав берега, який ще недавно був ось тут, недалеко... Мій погляд піймав Юрко, що крізь вітер гукав нам команду.

— У море! Мусимо йти в море... інакше нас викине на берег... підтягай! підтягай... вітрил пильнуй... інакше нам...

Тут мене раптом кинуло і я вдарився головою об шоглу. Почув страшний біль і щось мокро побігло, заливаючи очі. Кров! Сашко сидів, учепившись налякано в шнур від вітрила, і дивився навколо такими дурними очима, що я, не зважаючи на біль і нашу безнадійну ситуацію, засміявся. От тобі — «морські вовки»...

Один Юрко не спускав очей з вітрила. Він обома руками тримав керму і намагався поставити човна так, щоб хвилі нас не перевернули. «Бичок» тікав від берега у відкрите море. Тікав від бурі, що шаліла навколо нас, крутила нами, заливала водою, немилосердно підкидала і жбурляла, наче соломинкою, з хвилі на хвилю.

Тоді я зрозумів, чому наше море назване Чорним. Дійсно, у бурю воно стало таким чорним і злим, ніби його завзято в середині хтось великим веслом каламутив.

Може годину, а то й дві ми мчали у безвість. Води вже не виливали. Сиділи, клацаючи зубами і трясучись із переляку. Лише вигук Юркові нас трохи тримали. Раптом величезна, ще нами не бачена хвиля, накрила нас з таким гуркотом, що ми зрозуміли — кінець!

Юрко щось там кричав, але ми не чули. На-стала жахлива темрява. Страшним гуркотом хвиля, здавалось, нас розчавила. Але чудо... «Бичок» пробився крізь неї і відважно пірнув у велику дощову стіну... Так нас носило, тріпало й заливало. Чудом ми трималися ще при житті. Від часу до часу бачив я Юркове обличчя крізь водяну завісу, — він ніби приріс до стерна і, налягаючи всім тілом на нього, не давав човнові вирватись з-під контролю.

Не знаю, скільки минуло часу. Лише пригадую, як раптом просто носу нашого «Бичка» виріс знайомий одеський маяк і ми вскочили в порт. Відразу все стихло наче хтось відрубав величезною сокирою від нас цю бурю. Напроти нас поспішно промчав військовий швидкісний човен надбережної охорони, що прожогом вискочив у море. Він поспішав на поміч усім тим, кого розбурхане море порозкидало ген далеко від берегів. На маяку піднесли сигнали шторму. На березі рибалки й цікаві розглядали нас ніби привидів з того світу. Нам гукали, махали руками, але ми ще напівпритомні не вірили, що живі.

«Бичок» з пошарпаними вітрилами, напівзалитий водою, прямував до свого місця. Тут уже Юрко міг трохи розпростатись і гукнути на все горло.

— «Бичок» переміг... переміг Чорне море! А ми дістали перше морське хрещення.

І коли ми вилізли на берег, який ще коливався під нашими ногами, Юрко діловито запитав:

— А що, хлоп'ята? Завтра повторимо наш рейд?

І ми твердо відповіли йому:

— Повторимо! Нехай усі бурі світу летять на наші голови...

І що ви думаєте? На другий день ми вийшли пузатеньким «Бичком» і взяли курс на Аркадію. З нас би сміявся весь світ, коли б цього не зробили...

ДЕЩО З ПЛАСТОВОГО МОРСЬКОГО СЛОВНИКА

Агой! — Морське гасло
стерновий — гуртковий
1-ий асистент — бунчужний
капітан — комендант табору
скіпер — провідник човна
гонг — морський годинник
стерно — керма човна
старборт — права сторона
портсайт — ліва сторона
зелене світло — права сторона човна
червоне світло — ліва сторона човна
Доброго Вітру — морський привіт

ІГРИ

У цьому числі подаємо ігри, в які можна грати на воді — під час купання в басейні, озері тощо. Всі гравці, які беруть участь у цих іграх, повинні вміти добре плавати. Слід дотримуватись усіх правил безпеки на воді.

1. М'ЯЧ ЗА ЛІНІЮ. В цю гру слід грати в місці, де вода сягає по груди гравцям. Тоді виразно визначаємо, у яких межах буде проводитись гра. Гравців ділимо на дві дружини. Кожна з них стає під прямим кутом до берега. Простір води на право поза межами уважаємо «територією» одної дружини, а на ліво по за межами — «територією» другої дружини.

Провідник ігри кидає м'яча посередині терену. Гравці починають перекидатись м'ячем, намагаючись не дати м'яча супротивникові. Завдання: перекинути м'яч на «територію» другої дружини.

М'яч не можна тримати довше в руках, як 5 секунд. При порушенні правил, керівник припиняє гру і передає м'яч гравцям другої дружини. Гра триває 5 хвилин. Виграє дружина, яка кине м'яча більше разів на територію противника.

2. ВОДЯНА ШТАФЕТА. Гравці стають в рівні два, три чи більше ряди — під прямим кутом до берега. Перші гравці в кожному ряді дістають м'ячі. На свисток провідника вони передають м'яч наступним гравцям — поміж своїми ногами, назад. М'яч так переходить через цілий ряд. Коли дійде до останнього в ряді — він пливе з ним до переду і стає на початку ряду і далше передає його. Виграє та дружина, де перший гравець знову повернеться на початок свого ряду.

3. ПЕРЕБІЖКИ. Залежно від числа учасників вибираємо провідників груп (один провідник на 5 — 7 осіб). На березі ставимо два прапорці у віддалі 15 — 20 ярдів — вони визначають межі поля гри. Всі гравці стають у воді за уявною лінією від одного прапорця на березі. Провідник стоїть поміж обома лініями, посередині.

На свисток — всі гравці біжать поза лінію протилежного прапорця. Провідник старається впіймати якнайбільше гравців. Коли перебіжка закінчена, суддя рахує число затриманих гравців (які знову стають у ряд). Тоді перебіжка продовжується в протилежний бік і знову підраховується число впійманих. Після того вибирається нових провідників. Хто з провідників зуміє зловити найбільше число гравців протягом двох перебіжок — стає переможцем.

Під час гри гравці не мають права заважати один одному. Рятуючись від переслідування провідника, гравці, які добре плавають, можуть поринати; та провідник не може пірнути в воду з головою!

ст. пл. Оріся Буцик

ДНІПРО

Навряд чи знайдемо в світі ріку, щоб так тісно пов'язана була з історією якогось народу, як Дніпро в українців. Для нас святий він споминами про лихоліття й минулу славу. Над його берегами творився український народ, будував форми своєї державности, відбувалася майже вся історія України. Стародавня легенда говорить, що св. Апостол Андрій поблагословив його береги і заповів, що там колись постане величне місто і могутня держава. Від того часу наше історичне минуле нерозривно зв'язане з Дніпром. Над його берегами лежить «мати городів українських», Золотоверхий Київ, гордість і мрія кожного українця. На низу, за програмами, була колись Запорозька Січ, якої лицарі будили подив цілого світу своєю відвагою і хоробрістю. Над Дніпром казав себе поховати Тарас Шевченко, щоб і по смерті не розлучатися з Україною та з грізним голосом Дніпра.

Через те Дніпро так часто оспіваний у народніх піснях і в історичних думках, тому і в літературі відведено йому належне місце. Народ називав його різно: Дніпро-батько, Дніпро-Славути, висловлюючи тим способом любов і пошану до тієї величної ріки.

Довжиною Дніпро третя ріка в Європі, після Волги і Дунаю. Має він 2,285 кілометрів (1,419 миль), ширина його міняється, коло Києва доходить до 700 метрів (2,295 стій), а нижче порогів розливається часом і до півтора кілометра. Впливає він поза межами України, в Білорусії. Але дуже швидко входить на українську територію і пливе нею аж до самого Чорного моря. Його сточище, цебто простір, з якого води спливають до Дніпра, виносить 510, 750 квадратних кілометрів, отже більше, як котранебудь держава в Європі.

Правий берег Дніпра гористий і мальовничий, з лівого тягнуться безкраї степи. Славний Дніпро своїми порогами, що їх було дев'ять: Кодацький, Сурський, Лоханський, Дзвонецький, Дід або Ненаситець, Вовницький, Будило, Лишний і Гадючий або Вільний. Колись належало до великої штуки перепливати пороги човном, майстрами в тому були козаки. Тепер пониже останнього порога збудовано височенну греблю, вода піднялася через те на 37 метрів, (122 стопи) і залляла пороги озером. Через те там тепер можуть пливати кораблі, а водоспад з греблі дає величезне джерело електричної енергії.

Трохи пониже останнього порога річище Дніпра звужується до 160 метрів, (525 стій) і це місце називається Вовче Горло. Вода там глибоченна, місцями доходить до 30 метрів, (98 стій). А ще далі Дніпро розливається широко і творить Дніпрові плавні, цебто гушавину очерету з підмоклими лісами й лугами та безліччю острівців. Це називалось колись Великий Луг і тут була Запорозька Січ.

Дніпро вливається до Чорного моря лиманом. Лиман — це неначе озеро, відділене від моря піською косою, крізь яку в двох місцях проривається Дніпро в море. Дніпровий лиман великий, бо завширшки на 14 і завдовжки на 64 кілометри, але мілкий, безнастанно замулюється, і треба його поглиблювати штучним способом для промощення дороги кораблям.

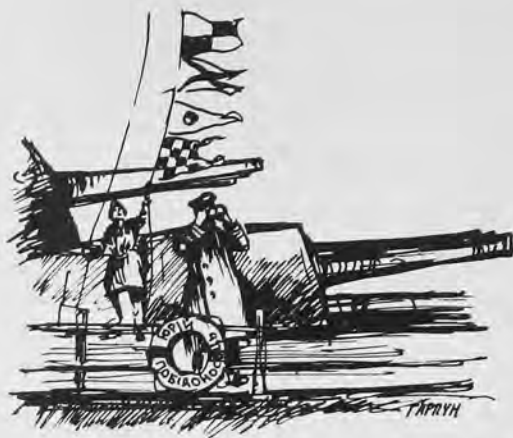

СТАРОДАВНІ НАЗВИ ДНІПРА

Такі епітети мала наша славнозвісна ріка.

Назва Дніпро — давнього походження. Такі назви, як Дністер, Дон, Донець і Дунай, Дніпро мають один корінь — «дон»; осетинською мовою «дон» означає вода, взагалі ріка.

СИГНАЛІЗАЦІЯ НА МОРІ

A		L		W		1	
B		M		X		2	
C		N		Y		3	
D		O		Z		4	
E		P		ПОВТОРНИКИ		5	
F		Q		1 ^й ПОВТОРНИК		6	
G		R		2 ^й ПОВТОРНИК		7	
H		S		3 ^й ПОВТОРНИК		8	
I		T		ВІАПОРІАВ		9	
J		U				0	
K		V					

ЖОВТИЙ

ЧЕРВОНИЙ

СИНИЙ

ЧОРНИЙ

БІЛИЙ

За денного світла та на малу віддадь подають кораблі вістки і сигнали міжнароднім договором устійненою системою прапорців. Сигнали подаються або з'являюваням прапорців у звичайні слова або в скорочених гаслах міжнароднього морського коду, як на приклад: Р — означає "готові випливити" тощо.

(За журналом "Пластун")

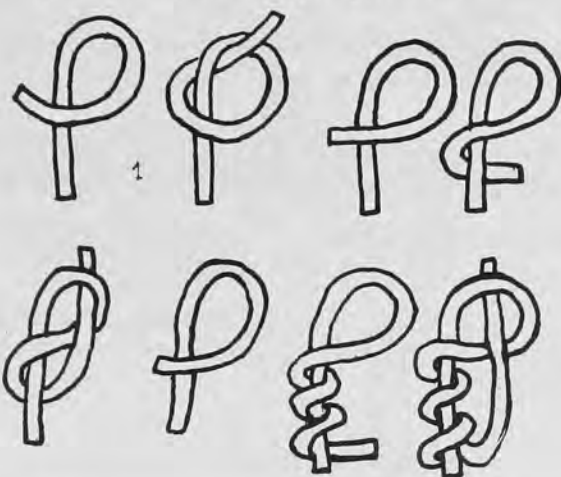

Життя на морі, особливо на вітрильних кораблях, вимагає від моряка знання вузлів. Від знання чи незнання їх часто залежало життя. Прикріплення човна до палі, зв'язання перерваної линви від вітрила — це все вимагає швидкої і точної праці, яку можна набути лише постійною справою.

Вузол мусить бути такий, щоб —

- 1) його можна було швидко зав'язати,
- 2) міцно тримав
- 3) його легко можна було розв'язати.

Кінець линви скріплюємо одним із трьох наведених кінцевих вузлів, щоб линва не кошлатилась. Ці три вузли, як і нижче поданих вісім основних, мусить знати кожний пластун.

СКОРТ, для скорчівання линви. Частину не потрібну в цю мить, складаємо вдвоє і на кожному кінці робимо "малий гіч". Розв'язується простим зменшенням напруження линви.

РИБАЛЬСЬКИЙ ВУЗОЛ, для з'єднання двох линов. Легко в'яжеться і розв'язується. Вистачить розтягнути кінці.

Для поводу годиться на зразок рибальського зв'язаний ВУЗОЛ КОВБОЙСЬКИЙ.

ПЕТЛЯ ДРАКОНА — вживається, коли треба спустити живий тягар з більшої висоти. Не зашморгується і не зіскакує.

ЛУЧНИКОВИЙ ВУЗОЛ, звичайний. Для з'єднання линов однакової або різної товщини. Петлею однієї линви пропусти кінець другої, обкинь довкола першої петлі і протягни під власний вільний кінець.

Рибальські вузли, що найчастіше вживаються на вулці

ПЛАСТОВИЙ ЗВИЧАЙНИЙ ВУЗОЛ, служить до скріплення двох линов, що тягнуть. Тому, що він плоский, його часто вживають при першій допомозі. Не зашморгується й легко розв'язується. Найкращий простий вузол.

ЗАШМОРГ — і як і малий гіч для прикріплення линви до палі. Обидва кінці можуть бути напружені.

"МАЛИЙ ГІЧ", уживається для прикріплення до палі. Накінутий на палю легко зашморгується, а коли зменшити тиснення, легко розшморгується.

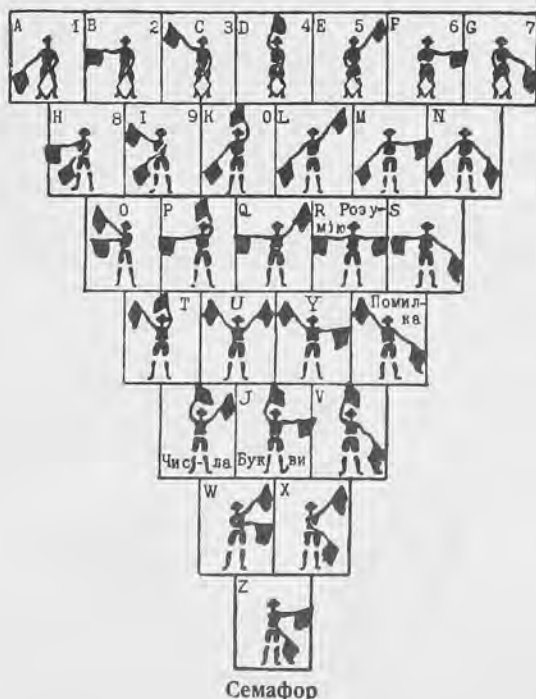
Сигналізуючи прапорцями передаємо пересічно 20 букв коду Морзе за хвилину. На морі це досить повільна метода. На кораблях уживається жвавішого способу — семафору, системи, що при ній пересічно передається 30 знаків на хвилину. Принцип семафору був знаний уже старим Римлянам, широко його приміняли зв'язкові частини армії Наполеона. Найширшого примінення дочекався семафор на морі і, зважаючи на його простоту й швидкість, був включений у програму пластового виховання. Ще до другої світової війни семафор був обмежений денним світлом, тепер у воєнній і торговельній флотії заведено опріч прапорців ще рурки з неоновим світлом, якими сигналізуємо так само, як і прапорцями.

Для вправ уживається прапорців розмірів 25 X 25 см з держалом у 70 см. Прапорці розділені діагонально на червоне й біле поле.

Найліпше заучувати знаки семафору групами, як подано на наших малюнках. Опанувавши одну групу, приступати до другої маючи постійно в пам'яті так званий "семафоровий годинник", що його тут подаємо:

ЗАВВАГА: З огляду на перебування наших пластунів на теренах латинської абетки подасмо міжнародний код латинкою.

(За журналом "Пластун")

СЛОВО МОРСЬКОГО ПЛАСТУНА

Я, морський пластун даю слово, що зроблю все, що в моїй силі, —

щоб охороняти себе та інших перед нещасливими випадками на воді,

щоб завжди зазнайомитися з розміщенням рятівного приладдя на воді і в човні та вміти ним користуватися,

щоб дотримуватись у часі небезпеки гасла моря:
"Жінки й діти — перед усіма".

УСІ ІДЕМО ДО ВАШІНГТОНУ!

27 червня ц. р. у дні святкового відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в столиці США Вашингтоні

віддаймо поклін і шану Великому Синові України ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ

● Українська молодь США і Канади, а зокрема пластове юнацтво, своєю численною і дисциплінованою участю у святковому відкритті пам'ятника має засвідчити свою **зорованість, пошану і любов** до національного Пророка України та свою **відданість** ідеалам рідного народу.

● Наші пластунки і пластуни повинні бути зразком ладу, дисципліни й молодечої сили перед тисячами громадян, що зберуться біля пам'ятника Тараса Шевченка.

● Докладніші інформації щодо зголошень на виїзд та участь у святкуваннях дадуть старшини станиць.

● Згідно з обіжником Крайової Пластової Старшини в США **приїзд учасників** треба планувати на суботу 27 червня 10-га година вранці, а **виїзд** у неділю 28 червня вранці або після полудня.

● Усе пластове юнацтво і старше пластунство повинно взяти разом із своїми провідниками **численну участь** у цьому історичному дні і великому національному святі всієї нашої спільноти на американському континенті.

На 27 червня ц. р. усі їдмо до Вашингтону!

ЛОВЦІ ПЕРЛА

Праця ловців перел належить до найтяжчих і найбільше небезпечних. А помимо того, що здобуває великі маєтки, то оплачується вона дуже погано і ловці перел належать до найбідніших людей на світі. Один подорожник описав нам дуже цікаво, як відбувається ловля перел.

Щойно зійшло сонце, його проміння ледви торкнуло вічно живе плесо моря, а ловці перел були вже на місці. Близько 30 струнких поста-тей, до пояса мають причеплені маленькі коши-ки, сидять на вітрильнику. З боку вітрильника звисають мотузки, закінчені стіжкуватими ка-міннями. Серед ловців панує мовчанка. Чути тільки плюск хвилі, часом вирветься прокляття з уст їх капітана. Постаті мовчки надягають шкіряні рукавиці, ніс стискають вилками, щоб не дихати, вдихнувши якнайбільше повітря в груди, зручно зсуваються в морську глибину.

Завдання їхні — досягнути морського дна на глибині біля 60 стіп і там у півсутінку вишу-кувати мушлі, відгребати їх у піску, відломлю-вати від морських скель, відплутувати з мор-ського зілля і вкидати до кошика. Це мусить відбуватися дуже швидко, після чого тягнуть вони за шнурок і дають тим способом знак, щоб їх витягати наверх. Це все триває не довше трьох хвилин. Декотрі нурці можуть витрима-ти під водою навіть 4 хвилини. Але на поклад корабля витягають їх напівпритомних. Часто вода виливається з уст, кров тече з носа і з ушей, груди важко дишуть. Відтирають його, приводять до життя, хвилинку він відпочиває і зараз далі ладиться йти на дно. Небезпека ве-лика — можна втратити притомність або стрі-нути акул — а це смерть майже певна.

Праця триває майже чотирнадцять годин. Ловці калічать собі тіло об коралеві скелі, му-сять зводити бої з морськими хижаками. Після

скінченій праці корабель причаює до берега, висипають мушлі на берег і розлуплюють їх та шукають там перел. У багатьох з них нема нічого. Але коли в котрійсь мушлі блисне доро-гоцінна перлина, шал радости пориває всіх — вони кричать, виють, співають і танцюють, а капітан стріляє в повітря.

Але з перлами треба поступати дуже обе-режно, бо вони дуже вражливі на зміну темпе-ратури. Один з найбільш довірених нурців ді-стає завдання «виховувати» перлину, цебто якийсь час тримати її в устах.

А потім про перлину починають писати по-ети, називають її «чудом моря», «оком неба», «ранньою зорею». З'являється купець і в його долоні зникає перлина, щоб опісля в далекому краю заблищати на білій шії якоїсь жінки...

Перли, хоч не мають життя, але підлягають дивним хворобам. В закутині малої бічної ву-лиці Лондону ще донедавна містилася лічниця, в котрій кожна пацієнтка забезпечена була на грубі суми долярів. Ці дорогі пацієнтки не при-їжджають до лічниці ні фаєтонами, ні карета-ми Першої Допомоги, їх приносять люди в ки-шенях, дбайливо опаковані. Ця надзвичайна ліч-ниця — це лічниця перлин.

А треба знати, що перли часто хворіють і то на дуже різномірні недуги. Які ж це недуги? Вони різні: є «зревматизовані» перли, покру-чені від старости, перли, що вже постарілися і втратили свій молодечий блиск, бо надужи-вали косметиків... Перетовщені перли, помор-щені, потріскані, надто червоні. Головно хворі-ють такі перлини, що мають великі отвори, бо їхнє ніжне нутро вдихує в себе всілякі зарази. Непроколена перлина не приймає трійливих складників до середини, неначе яйце. Але коли має хоч би найменший отвір, тоді шкодять їй усі ті косметики, що їх уживає власниця пер-лини. Всі товщі й олії, з якими стрічається пер-лина, відбирають їй блиск і затовщують її, шмінка псує її ніжну барву, а кваси, що їх виді-ляє ревматичне тіло, з'їдають частинки перли-ни.

Спеціалісти знають різні способи, як ліку-вати перлини. Вони вміють зняти з неї верхню поволуку так, як здіймається шкірочку з яєчка. Коли операція щаслива, перлина виглядає як нова, свіжа і блискуча, але ніколи не відомо, чи «операція» вдасться. Затовщені жіночими кос-метиками перлини лікуються так, що мусять ле-жати в парі так довго, доки товщ зовсім не роз-пуститься.

Перед тим треба перлину пересвітлити ультрафіолетними проміннями, (щось неначе проміння «Х»), щоб переконатися, чи «опера-ція» не пошкодить їй надто, бо після неї втрачає вона на вазі. А при тій нагоді можна перекона-тися, з якої частини світу походить перлина, бо

під час наświetлювання австралійські перлини дістають блакитний колір, індійські — рожевий, а перлини з Південного Моря та з околиць Мадагаскару — жовтий.

Довга і повна пригод дорога перлини з дна моря до розкішних палаців красунь. Про не одну з них можна б написати цілу історію. Багато радості дають вони, але й нерідко приносять нещастя, збуджують захланність та інші людські пристрасті.

ЧИ ЗНДЄШ ЦО:

Юнаки знають, що в нас є курінь «Чорноморці», юначки знають, що також є і «Чорноморські Хвильки» (ну, і очевидно — «Чорноморці»). Та чи знаєте, як довго в нас уже займаються водним пластуванням? Ще десь у двадцятих роках деякі курені відбували багато прогулянок по ріках України (Дністер, Буг, Прип'ять та інші); курені ці були — головню «Лісові Чорти» та «Чорноморці». «Чорноморці» також організували три водні табори. Все це разом розвинуло цілу ділянку морського пластування. Морські пластуни навіть роздобули були тоді власну моторівку, що було дуже великим осягом на ті часи! Так було до 1930 року, коли Польща заборонила Пласт у Галичині.

Перейшла Друга світова війна. Тоді, після перерви, аж у Німеччині була можливість відновити морське пластування 1947 року. 1-ий гурток «Беркут» 5-го Куреня УПЮ-ів ім. Федора Черника перейшов до УСП. Вони зацікавилися водним пластуванням і створили старшопластунський курінь «Чорноморці». Вони разом із давніми «Чорноморцями» (тоді вже сеньйорами), головню із сен. Яром Гладким та сен. о. Богданом Ганушевським провадили багато водних зайнять і таборів.

Мали вони прекрасний технічний виряд — і це багато спричинилося до успіху. Зорганізували вони собі цілий ряд німецьких військових піонерських човнів, чотирициліндровий мотор та багато іншого. З тим вони могли вже 1948 року мати добрі водні вишкільні табори. Також тоді вперше переводили іспити морських пластових проб. На таборах мали вони два великі вітрильники, моторівку, 6 валер (по 10 весел кожна) — і тепер дуже добре вишколених інструкторів.

З початком п'ятдесятих років на теренах Америки й Канади, (коли пластуни почали туди переїздити) починає знову відновлятися водне пластування. Знову відбуваються водні вишкільні табори, курси і водно-мандрівні табори. Крім «Чорноморців», організують їх також інші курені УСП: «Бурлаки», «Хмельниченки», «Вовкулаки», «Перші стежі» та «Чорноморські Хвилі». Майже кожного літа тепер старше юнац-

тво (хто має відповідні проби та може відповідати відповідним високим вимогам учасників) може брати участь у таких таборах.

ПЕРШИЙ КАБЕЛЬ НА ДНІ ОКЕАНУ

Сто років уже по дні Атлантийського океану ідуть кабелями телеграфні вістки, за допомогою яких Америка та Європа можуть безпосередньо порозуміватись.

Прокладення перших таких телеграфних каблів було велетенським досягненням тогочасної техніки; над прокладенням тих каблів працювало багато людей — інженерів, науковців, як теж багато інших. Але людиною, якій належить наша найбільша подяка за це досягнення, був один, нічим непомітний купець, на ім'я Сайрус Філд. Він не знав нічого і сенько ні про техніку, ні про теорію підморських каблів, але він мав тверду віру, що такого кабля потрібно для кращого порозуміння поміж Новим і Старим світами. Протягом довгих, вичерпних років, старався він переконати людей у доцільності такого проєкту і провести його в життя.

«Це неможливо» казали науковці, доводячи математично, що цього не можна зробити. Протягом довгого часу виглядало, що вони мають рацію: кожного разу, як почали прокладати кабель, він рвався. Філд уклав у це всі свої гроші, які були «як викинені в море», як казали йому приятелі. І ось у 1858-му році вдалось прокласти перший кабель, — але він не працював, як мав працювати, і всю працю довелося почати від початку. Знову Сайрус Філд найняв велетенський корабель, позичивши гроші, — але кабель знову порвався, коли вже був на 3/4 закінчений.

Але Філд не здавався. З величезною енергією дістав він знову потрібні фонди і вкінці, в 1866-му році, кабель було прокладено і перші безпосередні вістки пролетіли з швидкістю світла попід величезним Атлантиком.

Від того часу цей зв'язок вже ніколи не переривався. Прокладено було багато інших каблів; користей цього почину тяжко й порухувати!

І в 1964-му році, році сателітів «Телстар» та інших чуд модерної комунікації, ми все ще стоїмо з подивом перед енергією і силою духа цього піонера. Він не зневірився в початі діло; він не слухав слабодухів, які казали, «це неможливе». Проти всіх перешкод і неуспіхів він завжди йшов до наміченої мети і дійшов до неї.

Оце є справжня відвага.

А. К.

„ВІТРИЛЬНИК“ НА ДЖЕМБОРІ В МАРАТОНІ

...А тепер хочу розповісти про одну подію, яка відбулася у часі Джемборі у Маратоні.

Минав уже шостий день нашого побуту у цій великій міжнародній зустрічі. Кожний з нас мав уже цілий гурт знайомих скавтів з усіх країн світу і проміняв усі зайві відзнаки включно з частинами старого однострою. Почало теж бракувати грецьких драхм, за які можна було набити ще деякі пам'ятки із цього людного і строкатого «ярмарку». Тож не лишалося нічого кращого, як сісти на піску над берегом моря і милуватися красою природи, усвідомлюючи собі щасливі обставини, що уможливили нам побут у цьому прегарному закутку землі. Але враз голосник проголошує новину: «Просохі! Просохі! Параколюте проскою!» («Увага! Увага! Візьміть участь, скавти...») це грецькою, а потім англійською мовами подавалося до відома, що 8-мого серпня відбудеться «День морського пластування».

Ця відомість зразу зелектризувала усіх «Вікінгів». Чей же ми також морські пластуни. Ми ж мусимо себе якось виявити. Треба показати світові, що й Український Пласт має своїх юнаків, вишколених у водному пластуванні. Ми ж пройшли основний вишкіл з піонерства, з плавання і рятування потоплюючих, кожний з нас може без особливого зусилля пропливати чималу просторінь чи збудувати якусь потрібну споруду. Чи ж не личить нам показати свої умілости, коли трапляється така нагода? Що ж робити? Не у відвазі справа, бо побережжя берегла морська сторожа безпеки, що увесь час слідувала за тисячами скавтів, які, купаючись, відпливали на досить далеку віддаль від берега. Треба якоїсь ідеї, помисловости, треба придумати, як би нам, не зважаючи на брак якогонебудь судна чи бодай відповідного матеріалу, довести до того, щоб усе таки над хвилями Егейського моря замаяв наш український національний прапор!

«Вітрильник Еней»

Нарешті зродилась ідея: БУДУЄМО ПОРОН-ВІТРИЛЬНИК! Нашвидку придумали плян, нарисували шкіц і пішли з ним до коменданта нашого табору, сен. А. Фіголя. Довго він розглядав його, випитував про наші умілости, про-

віряв посвідки Американського Червоного Хреста, які стверджували відбуті проби у плаванні і рятуванні потоплюючих, і в кінці, з таємничою усмішкою на обличчі, дозволив робити задумане нами діло.

Тоді негайно взялись ми до роботи. У сусідів, японців, позичили в'язку бамбукових жердин, дістали міцних ливів, витягнули з шатер чотири наші власні повітряні матраци і одну плахту шатра. Треба було ще щось на стерно і кіль (середню дошку), тож жертвою браку чогось більш відповідного впаав один стіл з нашої кухні. Це був увесь «матеріал». Ми були свідомі, що з нього не можна збудувати справжнього вітрильника, здібного поборовати більш трудної плавби. Алеж це був тільки показ пластової зарадности на спокійному побережжі, без ніякого ризику навіть у випадку якоїсь «аварії».

Тож до рами сильно зв'язаної ливами прикріпили ми наші матраци, перевірили спершу, чи не пропускають повітря, зі стала змайстрували стерно і кіль, на бамбукову раму прив'язали теж і вітрило так, що його могли ми обертати (але не опускати). Поставили і прив'язали високу жердку-щоглу, на яку повісили синьожовтий прапор, і ранком 8 серпня спустили наш «вітрильник» на воду.

Залишилось тільки його «охрестити». Один із нас побіг по пляшку лемоняди (яку ми, до речі кажучи, негайно випили, а пляшку наповнили солоною морською водою), а одна з подруг пластунок, що випадково відвідала тоді наш табір, покрипила цією солоною водою наше «судно» і назвала його «ЕНЕЙ». Ми, українські юнаки з 1-шої залози «Вікінг», під блискі фільмових апаратів морських пластунів з усього світу впливали на море. Над нами маяв наш український прапор. Вітрець, що звичайно холодив нас від спеки, тепер хутко гнав нас у східньому напрямі, і немов запрошував «до Туркені в гості».

І хоч недалекою була і могла бути наша плавба (усього приблизно 1/2 кілометра), а в поворотній дорозі мали ми клопіт з наборзі змайстрованим провізоричним стерном, і треба нам було, скочивши до води і відповідно обернувши вітрило, притягнути «ЕНЕЯ» уплав до берега, але ми були горді, що все ж таки випливали на Егейське море, яке не так далеко від нашого українського Чорного моря, і вода, що обхлюпує полудневі береги України, могла бути теж і під нашим «ЕНЕСМ»-«вітрильником».

Побут над Егейським морем давав нам упорядок цілого Джемборі справжню насолоду. Ми купались, нуркували, і полювали під водою на рибу. Егейське море прекрасне і таке чисте, що навіть оподалік берега можна крізь прозору воду бачити дно моря. Ми привезли із собою на пам'ятку одну пляшку морської води до збірки особливостей нашої залози.

Наприкінці табору виявилась причина таємничої усмішки на устах нашого коменданта сен. А. Фіголя, коли «пускав нас на море» з «ЕНЕСМ»: він, не зважаючи на наші запевнення повної безпеки нашої виправи, заздалегідь повідомив надбережну сторожу безпеки про нашу плавбу, і вона увесь час таємно слідувала за «курсом» нашого «ЕНЕЯ»...

пл. скоб Юрій Повх,
стерновий Залози «Вікінг»

куток потування і пера

Дорогі — Юначе і Юначко!

У першому листі до Тебе я писав, що хочу у дальших листах гуторити з Тобою про літературу. Також старався я Тебе переконати, чому, на мою думку, якраз ця ділянка культури кожного народу повинна Тебе цікавити і що Ти можеш з неї скористати. Нині хотів би я коротко розвážити питання, **чому люди взагалі читають літературні твори.**

Чи Тебе колись цікавило повище питання? Або питання, навіщо література існує? Ми вже були дійшли висновку, що в літературі людина **знаходить приємність і шукає краси.** Як воно не було б, коли комусь щось видається гарним, він відчуває задоволення. Тут виринає питання, що є гарне? Це нелегке питання і не маємо змоги його як слід розглянути і дати коротку відповідь. Алеж можу зовсім певно сказати, і думаю, що Ти зі мною погодитися, **що саме життя є гарне.** Чому? Сам факт, що загал людей **хоче жити**, а не вмирати, (і старається зробити все, що можливе, щоб жити), свідчить про те, що життя мусить мати в собі щось приємне, гарне і цікаве.

Напевно відомо Тобі, що діється з людьми, які перестають бачити красу в житті і тратять у ньому зацікавлення: вони дуже нещасливі, а буває і так, що попадають у нервові та умові недуги, а то й доходять до самогубства. Тож бачиш, що існує певне відношення між життям і літературою, яке виявляється такими абстрактними поняттями як краса, зацікавлення тощо. Не мучитиму Тебе довгими міркуваннями про цю проблему. Якщо вона Тебе справді цікавить, заглянь до якогось доброго посібника із цієї ділянки знання. Коли не знайдеш задовільного висвітлення в доступних Тобі посібниках українською мовою, пошукай його в чужомовних виданнях (як ось у англійській ("Literaturetext Book")), а напевно знайдеш там де-що написане на цю тему.

Та, щоб було ясніше, про що я хочу Тобі сказати, подумай, прошу, над таким твердженням: **література дає людям (читачам) образ життя.** Не такий образ, що його дають Тобі факти історії або закони фізики, хемії чи біології. Література **зображує життя в "живих кольорах"**: дає нам рухомі образи з участю живих осіб описує почування тих осіб, їхні думки, чого ті люди хочуть одні від одних і багато іншого. Більшість того, про що пишуть письменники у літературних творах, не є правдивими фактами, але не можна заперечити, що читаючи такі твори, Ти знаходиш образи, які можна справді стрінати в житті, а які Тобі, без прочитання якоїсь повісті чи оповідання, ніколи навіть не прийшли б самому на думку.

У літературних творах Ти можеш знайти також інтерпретацію життя або бодай його поодиноких моментів. Що це значить? Ось наведу приклад. Хтось Тобі

оповість, що якийсь там хлопець і дівчина вчинили самогубство. Така подія і відомість про неї не має для Тебе великого значення. Вона сама собою не вчить нічого нового про життя. Але коли Ти прочитаєш драму Шекспіра "Ромео і Джулієт", то зображене там самогубство тих молодих людей, матиме для Тебе нове значення. Ти тоді станеш думати не тільки про сам факт смерті. **Причина цієї трагічної події** буде відображати головну роллю у Твоїй думці. Ти почнеш тоді **інтерпретувати** поступовання Ромео в загальному зображенні любови в тому творі. Ти відкриєш в такому зображенні нове висвітлення почування любови. Читаючи такий твір, **Ти сам мимохіть переживаєш те, що пережили Ромео і Джулієт.** Ти вже потрапиш інтерпретувати наслідки такого переживання і розуміти любов трохи інакше, як перед прочитанням цього літературного твору.

Тому неправильно думає людина, яка каже: "мене цікавлять життя і люди, але не цікавить мене література". Це помилкова думка. Людина, що так думає, може не вміє читати літературних творів, але коли б навчилася це робити, напевно, зацікавилася б цією важливою ділянкою людської культури. Читання дає Тобі змогу жити цікавішим життям, набирати більшого досвіду і розуміти такі речі в житті, яких інакше Ти ніколи не міг би зрозуміти. А чим більше Ти знаєш, тим більше речей будуть Тебе цікавити та у висліді цього будеш відчувати більше вдовolenня зі свого життя.

Цікаво сказав один філософ: "коли Ти думаєш, що знаєш про овочі тільки тому, що маєш добрі відомості про полуниці (трускавки), Ти будеш уявляти собі, що всі овочі дозрівають в той час, що й полуниці, але не будеш знати нічого про виноград".

Люди, що не читають літературних творів, мають багато менші можливості розвивати не тільки свій ум, але й почування (емоції). У порівнянні зі своїм довкіллям вони стають менше здібними висловлювати свої думки, а одночасно їм важче розуміти почування інших.

Кінчаючи цього листа, хочу, щоб кожний і кожна з Вас пригадувалися над таким твердженням: **Правдиво доросла, зріла та інтелігентна людина розуміє не тільки своє звання (фах), але також намагається розуміти життя та інших людей, даючи змогу одночасно людям розуміти себе.**

До чергового листа лишаюсь із дружнім привітом
СКОБІ Друг Іринен

Коли кораблі європейців уперше кинули якорі біля коралових рифів і вулканічних островів Полінезії, мандрівники виявили тут сліди стародавньої культури: мощені дороги, східчасті піраміди і величезні статуї, вирізьблені із суцільних кам'яних брил.

Тисячі кілометрів відокремлюють о-ви Самоа від Гавайських о-вів або від Великоднього о-ва, і все ж скрізь мешканці говорять місцевими говірками однієї і тієї мови.

Звідки ж походять мешканці Полінезії? Які народи заселили численні острови, що розташовані на безкраїх просторах Тихого океану далеко від населених суходолів? Загадка походження полінезійців породила безліч різних гіпотез. Гадали, що населення Полінезії походить з Індії, з Єгипту, з Кавказу, із Скандинавії і навіть Атлантиди (Атлантида, або Атланта, — за старогрецькими переказами, величезний суходіл в Атлантийському океані, який безслідно зник).

Деякі вчені обстоювали американське походження полінезійців. Східчасті піраміди і моноліти, величезні статуї Великоднього о-ва і Маркізьких о-вів дуже нагадували такі самі піраміди і статуї, залишені в горах Тихоокеанського узбережжя стародавніми мешканцями Перу.

Ця гіпотеза захопила молодого норвезького етнографа Тура Гаєрдала. Вивчаючи перекази та міти полінезійців, Гаєрдал устійнив, що всі поетичні легенди мешканців островів присвячені богам і вождів Тікі — синові Сонця, який колись приплив через океан з гористої країни на Сході.

Гаєрдал зайнявся вивченням стародавньої культури Південної Америки. Перуанські легенди розповідали про народ білих богів, які прийшли звідкись із півночі. Вони й створили в горах величезні кам'яні статуї. Згодом, після поразки в битві з інками на оз. Тітікака, цей народ на чолі із своїм вождем Кон-Тікі (що означає «Сонце-Тікі») безслідно зник. Кон-Тікі вивів своїх людей на захід через океан. Так говорили легенди...

Гаєрдал займався розкопками в Британській Колумбії і вивчав рисунки на каменях у полінезійському стилі. Він написав велику наукову працю, в якій доводить американське походження полінезійців, але в ученому світі ніхто не звернув уваги на його працю. Чи можна серйозно говорити про переселення індіанців на острови Полінезії, коли в них не було ніяких суден, крім примітивних поронів. Це було головне заперечення. І Гаєрдал несподівано вирішив: він сам доведе, що на перуанському пороні можна перепливти Тихий океан.

Так виникла думка про одну з найцікавіших наукових експедицій нашого часу. Гаєрдал пильно вивчив морські течії і вітри. Він прийшов до висновку, що Перуанська, а потім Південна екваторіяльна течії обов'язково віднесуть порон від берегів Південної Америки до Маркізьких о-вів або о-вів Туамоту. Молодий етнограф розшукав записи перших європейців, які побували на Тихоокеанському узбережжі. Там було немало рисунків і описів стародавніх індіанських поронів з бальзового дерева, яке має дуже високу міцність і відночас удвоє легше від корка. Гаєрдал вирішив будувати порон, точно додержуючи давніх зразків: дев'ять простих колод, зв'язаних линвами з рости́нних волокон, чотирикутне вітрило, невелика бамбукова хатина-каюта і кермове весло на облявку — оце і все.

Залога незвичайного судна підібралась швидко. П'ятеро молодих норвежців твердо вірили в успіх експедиції. Небезпека не лякала їх. Шостим учасником експедиції став один знаний шведський етнограф.

Уже сама підготовка експедиції вимагала немало сміливості, рішучості і витривалості від її учасників. Літак доставив їх до Кіто — столиці Еквадору, звідки вони вирушили в джунглі шукати бальзових дерев. Ні отруйні змії та скорпіони, ні небезпека нападу диких індіанців — мисливців за черепами, — ні розливи тропічних річок не зупинили мандрівників. У хащах незайманого лісу (пралісу) Гаєрдал та його друзі знайшли те, що шукали.

І от дорогоцінні колоди доставлено за течією річок. Паленкуе та Ріо Гуане до порту Гуаякіль, а звідти до відправного пункту експедиції — Ліми. Тут, у бухті Кальяо, збудували порон — точну копію давніх перуанських суден. На відміну від індіанських мореплавців учасники експедиції захопили із собою радіостанцію, але чим могла б вона допомогти морякам у безмежному просторі Тихого океану на десятиметровому пороні, далеко від морських шляхів?

28 квітня 1947 р. багато людей зібралось у порту Кальяо, щоб провести відважних дослідників. Треба сказати, що в успіх експедиції майже ніхто не вірив. Її пророкували неминучий загин.

Але молоді мандрівники спокійно робили свою справу. Вітер наповнив квадратне вітрило із зображенням бородатого обличчя Кон-Тікі — легендарного мореплавця, який, за припущенням Гаердала, відкрив Полінезію близько 500 р. до Хр. Його ім'я присвоїли незвичайному судну. І от «Кон-Тікі» виведено на буксирі у відкрите море. Попутний вітер підхопив порон, і незабаром зубчасті гори Перу зникли за низкою хмар. Тепер уже неможливо було повернути назад. Пасат погнав порон на північний захід. Надвечір океан укrywся ревучими хвилями. «Кон-Тікі» легко підіймався на водяні гори, і, навіть якщо гребінь хвилі налітав на порон, вода негайно проходила в щілини між колодами, як крізь зубці виделки.

Перші кілька діб залага завзято боролась із стихією. Керування вітрилом і кермовим веслом вимагало величезного напруження сил, але зате мандрівники переконались у прекрасних мореплавних якостях порону. Минув тиждень. Хвилі вшухли, і океан щедро розкривав свої таємниці перед сміливими дослідниками. Не минало й дня, щоб їх не одвідали мешканці глибин океану. Сардини і золоті макрелі, жваві дельфіни і товсті тунці показувались біля самого порону. Зграї летючих риб пролітали над головою, і багато їх падало на порон. А якось уночі хвиля закинула прямо в каюту рідкісну зміїну рибу, яку раніше ніколи не доводилося бачити живою. Тільки скелети таких риб зрідка виявляли на американському узбережжі.

Уночі вода навколо порону скипала фосфоресційними блискітками. Іноді чийсь круглі світні очі показувались із морської глибини, привабливі тьмяним світлом ліхтаря. Можливо, що це були великі кальмари, яких багато водиться в цих водах. Вони викликали немало побоювань, але ні один з них не намагався вибратися на порон. Тур Гаердал та його друзі встановили, що малята кальмарів, рятуючись від переслідування, вистрибують з води і пролітають десятки метрів, плануючи в повітрі. Цього не знав досі ні один зоолог.

24 травня до порону підпливло величезне страховище тріпнічних вод — двадцятиметрова китова акула, найбільша на світі риба, відома в наші дні. Звичайні акули попадалися щодня.

Іноді вони просто кишіли навколо порону. Поступово мореплавці звикли до них і навіть навчилися витягати цих страшних хижаків на облавки. Одного разу порон наткнувся на ціле стадо китів. Морські велетні кілька годин миролюбно гралися навколо порону, а потім зникли в глибині океану.

Сторінки судового журналу «Кон-Тікі» рясіли записами про зустрічі із загадовими морськими істотами, яких ще досі не знали. Велетенського ската, що лежав, як підводна скеля, біля самої поверхні океану, риб, які світилися і звивалися, і багато інших мешканців океану, помічених з порона, ніколи до цього не спостерігали вчені на такій близькій відстані. Подібні зустрічі не завжди були безпечні. На те, щоб спостерігати життя мешканців глибин, мандрівники змайстрували з бамбуку «водолазний кошик». У ньому можна було в спокійну погоду залишатись під водою, поки вистачало дихання. Цей нехитрий прилад дав змогу зробити багато цікавих спостережень.

Минали тижні. Вони були заповнені невпинною працею. Кожний з мандрівників виконував свої обов'язки. І кожний щодоби по чотирі години стояв на стійці біля стерна (керми).

На сорок п'ятий день плавання мандрівники були рівно на півдорозі до своєї мети — на 108° з. д. Понад дві тисячі миль уже відокремлювало їх від берегів Південної Америки, але попереду було ще немало випробувань. Уже в полінезійських водах на порон одна за одною налітало три велетенські хвилі, очевидно, спричинені підводними землетрусами. «Кон-Тікі» витримав і ці удари. А через два дні налетів лютий шторм, який тривав кілька діб. Але мандрівники вже навчилися боротись із хвилями. Дружність допомагала їм у найважчих, а часом трагічних обставинах. Коли один з них опинився за бортом і течією відносило від нього порон усе далі й далі, другий, не задумуючись, ризикуючи життям, кинувся у хвилі і врятував товариша. Шестеро молодих учених ніколи не втрачали впевненості в успіх своєї відважної справи. Веселощі були їх незмінним супутником. Гітара, забавний жарт, невичерпний гумор допомагали їм у безнастанній жорстокій боротьбі із стихією.

І люди виявилися дужчими за океан.

30 липня на обрії показалася земля. То був острів Пукапука — крайня точка архіпелагу Туамоту. Через сильну течію порон не зміг наблизитись до острова. Потім показався о-в Ангатау, але й до нього не вдалось пристати.

Ішов дев'ятдесят сьомий день подорожі. Завдання було виконане. Люди на пороні пересікли Тихий океан і досягли островів Полінезії. Залишалося ще одне випробування — прорватись через бар'єр коралових рифів, об які, мабуть, розбілось немало кораблів. Найприкріше було б загинути, коли подорож наближалась до самого кінця. Але й тут шестеро мандрівників проявили ту саму силу духу, організованість і безстрашність, які допомагали їм протягом усього безприкладного плавання.

7 серпня прибіл викинув «Кон-Тікі» на кораловий риф біля самого берега маленького безлюдного острівця Рапоа, що заріс пальмами. Це була перша тверда земля, на яку ступило шестеро мореплавців. Через кілька днів сюди припливли на своїх «пірогах» острів'яни-полінезійці. Вони влаштували мандрівникам захопливий прийом. А ще через кілька днів по залогу «Кон-Тікі» прийшла з о-ва Таїті французька шхуна «Тамара».

Так закінчилась ця цікава експедиція. Тепер, Тур Гаєрдал міг розраховувати на увагу наукового світу. Його працю надрукували. У ній наводиться багато цікавих доказів історич-

ного зв'язку Полінезії з Південною Америкою. І все таки, як визнає сам автор, своєю подорожжю він довів тільки високі мореплавні якості бальзових поронів.

Захисники гіпотези азійського походження полінезійців продовжують дотримуватись своєї точки зору. Таким чином, питання про походження полінезійців, як і раніше, залишається ще відкритим. Проте, подорож Тура Гаєрдала та його друзів переконливо довела, що стародавні перуанці могли потрапити на о-ви Полінезії. Цю експедицію майстерно описав сам Гаєрдал у книзі «Подорож на «Кон-Тікі», яка витримала багато видань різними мовами.

4300 морських миль (близько 8 000 км) пропливли на пороні з дев'яти колод Тур Гаєрдал та його друзі. Ця відстань удвоє перевищує той шлях, який пройшов Колумб на своїх каравелах під час першої подорожі до американської Вест-Індії. І незалежно від того, як розв'яжуть майбутні дослідники питання про походження полінезійців, подорож на «Кон-Тікі» залишиться в історії ХХ ст. прикладом самовідданого наукового труду (подвигу).

за Д. Е.

ВОДНА МУДРОСТЬ

БЕРЕЖЕНОГО БОГ БЕРЕЖЕ

НЕ СКАЧИ У ВОДУ ЯКЩО МОЖЕШ ПОМОГТИ З БЕРЕГА
ГИЛЯКОЮ, ПЛІВКОЮ, КОТОМ...

НЕ ПЛИВИ ЯКЩО БЛИЗКО Є ЧОВЕН,
АБО ІНШЕ РЯТУНКОВЕ ЗНАРЯДЯ
НЕПЕРЕОЦІНЮЙ ВЛАСНИХ СИЛ!

В СИТУАЦІЇ НЕ ВСІ МОЖЛИВІ СПОСОБИ
РЯТІВНИЦТВА НЕМОЖЛИВІ, РОЗЯГНИТЬ
НЕЗВОДАЧИ ОЧЕЙ З УТОПАЮЧОГО,
КРИЧИ НА РЯТУНОК І ВИПЛИВИ КОМУ
НА ПОМІЧ. ВІЗМИ РУШНИК, СОРОЧКУ
ТОЩО ЩОБ ПОДАТИ УТОПАЮЧОМУ.

АТОМОВІ РИБИ

Американський дослідний корабель «Робб» вилловив нещодавно незвичайно цікаві глибинні риби з радіоактивним випромінюванням. Недалеко Філіппінів витягнув геолог експедиції д-р Вунсун з глибини понад 5,000 метрів рибу, що важила 700 кл. На тілі цієї риби відкрито світляні органи. Кожне із світел, що його давали ці органи, мало силу електричної напруги 220 вольт.

При ближчому обслідуванні виявилось, що ця риба є не тільки насажена електричною напругою яких 220 вольт, але що вона висилає також радіоактивне проміння, яке хвилює в ритмі биття серця і є часом сильніше, як проміння рентгенівського апарату.

Цю рибу ще перевищила риба, звана «світлометом». Вона є зовсім плоска і доходить до 350 кл. ваги. Її зловлено у глибині 7,500 м. На її голові містяться органи, подібні до справж-

ніх рефлекторів, які навіть закриваються при допомозі свого роду повік. З цих «світлометів» виходить таке сильне радіоактивне проміння, що воно викликає на людській шкірі попарення і є для цілого організму великою небезпекою.

ЛЮКСУСОВІ ХАТИ БОБРІВ

Вентиляція хат — це не лише людська вигадка; вигадали її вже давно одні із найкращих інженерів природи — бобри. Вони не тільки будують величезні греблі (тами), які можуть загатити ріку, але теж дуже вигідні доми. Зверху їхні хати виглядають малі і непоказні, але в середині вони просторі.

Кожна боброва хатка має немов би «комін» — продув, яким свіже повітря може провітати знадвору. Це все так розумно уряджене, що у бобровій хаті взимку тепло, а вліті холодно!

СУХОДІЛЬНА РИБА

На відміну від величезної більшості своїх співродичів, риба на ім'я «болотяний стрибунець» однаково добре почуває себе і в воді, і на суходолі. Живе стрибунець у тропічній місцевості, в підводних заростях та в болотяних озерах Африки, Азії та Австралії.

Під час відпливів стрибунець виходить з густої грязюки шукати собі їжу. При цьому його вибалушені очі тримаються незалежно, себто, не пов'язано між собою. Одним оком стрибунець шукає якусь здобич, а другим оглядається назад, чи не підкрадається до нього якийсь ворог.

Перед виходом на суходіл, стрибунець готується до нових умов: у своїх великих зябрах він запасав кисень. Якщо під час прогулянки цей запас вичерпається, стрибунець поповнює його, опускаючи в воду хвіст, бо шкура хвоста здіб-

на засвоювати кисень безпосередньо з води.

СКАРБИ ПОБЕРЕЖЖІВ

Піски, що покривають розлогі купелеві пляжі надморських побережжів, криють у собі, як виявляється, немалі скарби. Згідно з приблизною оцінкою американських спеціалістів, вартість загублених монет, перстенів та інших дорогих ювілійних виробів, присипаних піском пляжів на побережжях США, перевищує квоту 600 мільйонів доларів. Цю оцінку доказано пробними розшуками на кількох досвідних територіях, які проведено при допомозі приладів, що викривають металеві предмети у землі. Своім виглядом викривачі-детектори нагадують прилади, якими вишукували міни (закопані в землю ворожі бомби) за часів останньої війни. Перешукування надбережних пісків на пляжах з детектором у руках було популярною розвагою в минулому купелевому сезоні.

ПІДВОДНІ ЧОВНИ

Письменники вже в давніх часах мали в уяві кораблі, які плавають під водою — майже всім нам znana повість Жюль Верна «20,000 миль на дні моря», у якій описано уявний підводний човен великої потужності, який звався «Навтилюс». Сьогодні, в атомовій добі 20-го століття, підводні човни є не лише дійсним явищем, але відіграють вони надзвичайно важливу роль в обороні великих держав світу.

Перший підводний човен у світі збудовано в 1620-му році в Англії. Будова цього човна була дуже примітивна, коли порівняти його до сьогоденних величезних підморських кораблів. Порушувався він при допомозі весел і мав 12 членів залоги. Човен був збудований з дерева та шкури і міг перебувати під водою лише кілька годин, уживаючи для очищення повітря хемічних складників, але яких — про те не залишилось ніякої вістки.

Зате перший військовий підводний човен збудовано аж у 1770-му році, в Америці. Пізніше, в 1800-му році, появився в Америці підводний човен «Навтилюс», який мав уже досить «модерну» форму. Від того часу техніка будови воен-

них підводних човнів швидко розвивалась. Під час Першої, а ще більш під час Другої світової війни підводні човни були великим пострахом на океанах, бо нищили ворожі торговельні і військові кораблі.

Підводні човни, вживані під час Другої світової війни, були вже дуже високо технічно розвинені, та все ж таки мали багато слабких сторінок: дуже обмежений засяг часу плавання під водою, мала швидкість, потреба частого набирання пального. Пристосування атомної енергії для підводних човнів принесло великі зміни в цій техніці та започаткувало нову добу їхнього розвитку. Перший атомний підводний човен, знову ж таки з назвою «Навтилюс», збудовано в США; в 1955-му році під час пробної плавної проплив він 1350 миль за 84 години. Дальші атомні підводні човни побили рекорд за рекордом: 36,000 миль за 83 дні, подорож попід кригою північного бігуна тощо.

Під теперішню пору існує багато різних родів підводних човнів: нищильники, розвідувачі, ракетноосні тощо. Зокрема заслуговують на увагу ракетноосні підводні човни типу «Поляріс», які мають по 16 атомних ракет, які можуть знищити цілі на віддалі 1,200 і 2,500 миль від корабля; човни типу «Поляріс» є одним із найважливіших збройних засобів Америки.

Інші підводні човни, типу нищильників, мають за завдання нищити підводні човни ворога. Такі човни мають 100 морських членів залоги і можуть пливти по 30 днів і навіть довше, цілий час під водою, не виходячи ніколи на поверхню моря. Інші човни, велетні на 3,400 стіп завдовжки, мають за призначення охороняти транспортні кораблі, які плывуть по поверхні моря; вони звичайно озброєні протилетунськими ракетами, як теж торпедами проти нищівних кораблів.

ст. пл. Нестор Кольцо, Ч-ць

ЩО ЦЕ ТАКЕ ПЛЯШКОВА ПОШТА?

Історія мореплавства знає сотні випадків, коли у виловлених або у виплеснутих на берег пляшках знаходили дуже важливі, цінні відомості про судно, екіпаж, про час і причину катастрофи.

Згадайте роман Жюль Верна «Діти капітана Гранта». Мужнього капітана вдалося знайти завдяки тому, що в череві акули було виявлено пляшку з запискою, котру Грант написав, коли потрапив у біду. Такі випадки трапляються не лише в романах. У 1902 році зник безвісти англійський пароплав «Гароніан». А через кілька років море викинуло на берег дві пляшки: одну біля узбережжя Ірландії, другу — в Новій Шотландії. Обидві пляшки містили однакові повідомлення про те, що пароплав перекинуло сильною штормовою хвилею і він потонув.

Часто знаходять пляшки, котрі викидали в море екіпажі торпедованих під час першої та другої світової війни кораблів. Записки нерідко написані кров'ю на шматках паперу чи матерії. Іноді в них розповідається як кільком членам екіпажу вдалося врятувати життя на шлюпці і вони, знесилені від спраги й голоду, носились по хвилях у надії на те, що натраплять на стрічний корабель.

«Пляшкова пошта» існує дуже давно. В одних випадках пляшки швидко досягали берега. У інших — роками блукали по морю. Найдревнішою з відомих історикам, очевидно, можна вважати пляшку Христофора Колумба. Повертаючись з Америки до Європи, він кинув у Атлантийський океан пляшку з посланням еспанської королеви Єлисавети. Порослу водоростями, її підібрав у 1852 році капітан американського судна у Гібральтарській протоці. 395 років плавала запечатана пляшка по хвилях.

Пляшковою поштою користуються для вивчення течій у океанах і морях. У державі Монако цим займається Міжнародне гідрографічне бюро. У Шотландії — морська лабораторія Міжнародного товариства іхтіологів. У кожній пляшці міститься інструкція на восьми мовах. Щороку близько 350 пляшок повертається до рук картографів, котрі креслять карти течій.

У багатьох країнах існують спеціальні клуби збирачів морських пляшок. Члени цих клубів змагаються, хто більше кине в море пляшок і більше виловить їх. При цьому вони, безумовно, сподіваються, що їм поталанило знайти якусь таємничу чи дуже «древню» пляшку.

Морські пляшки навіть стали предметом бізнесу. У Сан-Франсіско є крамниця під назвою «Дари моря». На її полицях розкладено «морські» дари. Серед них — порослі водоростями і молюсками пляшки. Вартість кожної від 5 до 500 доларів. Половина з них — підробка. Такі крамниці існують і в інших американських портах.

Пляшкова пошта, виявляється, може мати вплив і на особисте життя. Кілька літ тому світову пресу облетіло повідомлення про шлюб, де

свахою була пляшка із запискою. Швед Аке Вікінг плавав матросом на кораблі. Коли його судно проходило Гібральтарською протокою, матрос подумав: «Може тут, у чужій стороні, живе невідома дівчина, котра полюбить мене і стане моєю дружиною». Він написав коротку об'яву зі своєю адресою, поклав записку до порожньої пляшки і кинув її «на щастя» в море.

Незабаром пляшка опинилася біля берегів Італії. Її виловив сіцилійський рибалка Сальватор Пютцо — батько багатодітної сім'ї. Місцевий священик допоміг прочитати англійський текст. На сімейній нараді було вирішено надіслати в Гетеборг, де живе Аке, за вказаною адресою фотографії трьох дочок.

Шведу сподобалась Паола. Між нареченим і нареченою зав'язалось листування, а через рік відбулось весілля. Треба сказати, що Аке Вікінгу пощастило, він знайшов у особі Паоли люблячу, добру, уважну і хазяйновиту дружину. Вони щасливі, в них народилася дочка. Сумлінно виконавши своє призначення свахи, звичайна пивна пляшка з запискою Аке стоїть тепер як реліквія на почесному місці в його будинку, нагадуючи господарям про щасливий етап їхнього життя.

Я. Ясинський

(За «Наш Світ»)

ПЕРШИЙ ПАРОПЛАВ «УКРАЇНЕЦЬ»

Винахід парової машини застосовано було від самого початку не лише на суші, але й на морі; перші спроби пароплавів (кораблів, порушуваних паровою машиною — рушієм) відбулись в 1807 році у Франції, а в 1814 році — в Англії. Перший рейд пароплава через океан (із Нью-Йорку до Англії) відбувся 1838 року і тривав 15 днів.

В Україні перший пароплав появився на Дніпрі в 1823-му році; цей пароплав належав князеві М. Воронцову та був побудований у Мошинах, на Київщині. Пізніше, 1835-го року, постанала в Україні перша пароплавна компанія, яка мала два пароплави, що возили по Дніпрі камінь на будову київської фортеці. Ця фірма мала 20-літній привілей на пароплавство в Україні, що затримало дальший розвиток цієї нової техніки. Щойно в 1853-му році, коли цей дивовижний привілей закінчився, спущено на Дніпрі новий залізний пароплав під назвою «УКРАЇНЕЦЬ», який побудовано в одній українській машинобудівельній фірмі, у місті Городище на Київщині. Потужність мотору цього пароплава виносила 40 кінських сил. Цей перший український пароплав, збудований українськими робітниками, відзначався дуже прецизною і солідною будовою; по Дніпрі плавав він 35 років. В 1862 році ця сама фірма, що збудувала «Українець», спустила на Дніпро другий пароплав, потужністю в 100 кінських сил.

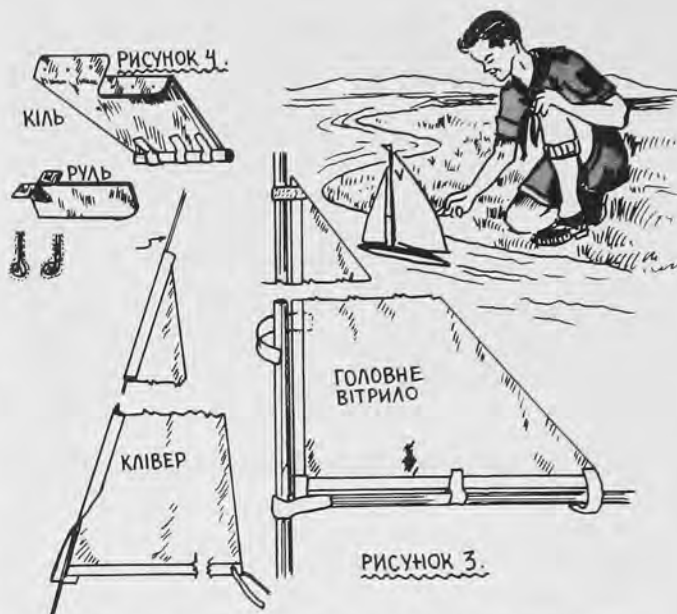
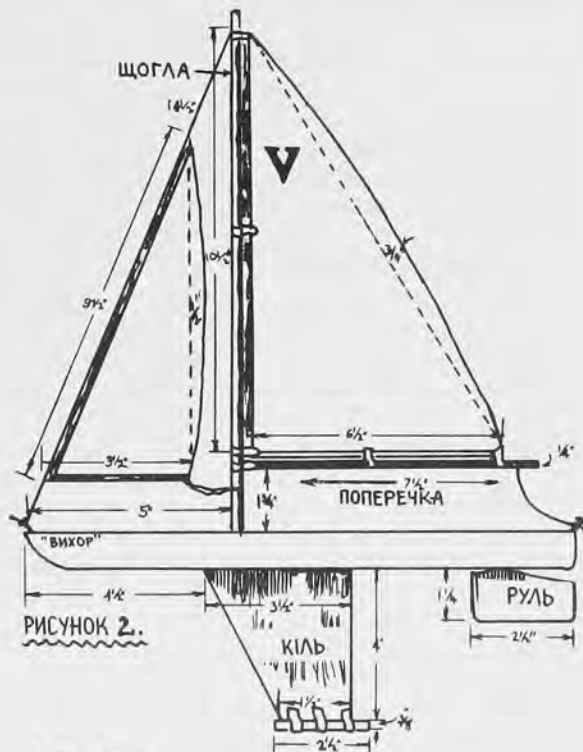
за проф. В. Січинським
(«Вісник», 1953 рік).

Майстеркування

МОДЕЛЬ ОДНОЩОГЛОВОГО ПЕРЕГОНОВОГО ВІТРИЛЬНИКА

Для тих, що мають намір спеціалізуватися в морському плаванні, подаємо модель перегонного вітрильника. Кожний член гуртка може збудувати один для себе, але всі вони мусять мати однакові розміри, щоб перегони були справедливими.

Корпус вітрильника робимо із соснової дошки, завтовшки $\frac{3}{4}$ до $\frac{7}{8}$ інча. Рисунок ч. 1 подає виміри корпусу та його форму. Корпус ви-стругуємо ножиком, а ще краще теслярським стругом. Посередині виверчуємо отвір для щогли; на щоглу вживаємо тонкий дерев'яний прут, який укладаємо в отвір у корпусі. Вітрила витинаємо з плястикової матерії (наприклад, старе накривало на стіл); їх спершу обклеюємо липкою стрічкою по краях, а опісля тією ж стрічкою приклеюємо до щогли, поперечки чи шнурка. (Рис. 3). Виміри вітрил та їхнє положення подає рис. 2.

Із тонкої алюмінієвої або мідяної чи мосяжної бляхи вирізуємо кіль та керму, як на рис. 2 і 4, до кіля причіплюємо $\frac{3}{8}$ інча завгрубшки мосяжний або залізний прут та прибиваємо маленькими мідяними шрубками до споду корпусу.

Вітрильник треба покрити принаймні один раз політерою або шеляком, потім можна його пустити на воду. Можна його теж розмалювати різними фарбами, і навіть вітрила, бо тоді при перегонах здалеку можна пізнати, котрий вітрильник веде перед.

Кінці вітрил прив'язуємо до малих цвяшків із широкими головками, убитих у корпус вітрильника. Прив'язуємо тоненьким м'яким шнурочком або міцною ниткою. Якщо б вітер перевертав вітрильник, треба дати важчий тягарець — металевий прутик, що причеплений до кіля.

Такий вітрильник можна пускати на кожне більше водоймище, а вже ідеально робити перегони вітрильників на озері. Отож, не гайтеся — збудуйте собі свій власний — і доброго вітру!

ЦІКАВІ ІСТОРІЇ

ЗАГНУТИЙ ЧОВЕН. Найбільш дивно збудований човен можна побачити на допливах ріки Янг-Тсе-Кіанг в Китаю. Тому, що ці річки дуже покручені, човни, які по них плавають є теж закручені в один бік, так, що виглядають, як місяць. Щоб обминати скелі при берегах річки, ними треба пливати раз передом, а раз задом — залежно від того, чи скелі є з правого боку, чи з лівого...

ЗБУДУЙ ПОРОН

Таборуєш біля води (озера, річки) і не маєш власного човна? Це не біда — схочеш, можеш собі збудувати без більшого труду простий порон. Не буде це гуцульська дараба, зв'язана з колод, але буде в дечому подібне. Для цього тобі треба: пилки, сокири, цвяхів і молотка, теслярський струг (якщо можеш дістати) і, самозрозуміло, матеріал з дерева — колоди й дошки. Розміри можуть бути різні — тут подаємо один, стандартний, який можна відповідно збільшити або зменшити.

Вибери дві колоди на 18 стіп завдовжки, принаймні на 12 інчів завглубшки або й більше, обрубай гілляки, вигладь верх кожної колоди, як показано на рис. ч. 1, та позастругуй їх на кінцях, як на рис. 2.

Дошки завтовшки в один інч поріж на рівні кусні, кожний завдовжки на 4 стопи. Починаючи від середини, починай прибивати дошки до колод, ідучи до країв (кінців) колод. Таким чином поміст вийде посередині колод.

Якщо не маєш дошок, можеш ужити на поміст кругляків; їх можеш прибити або прив'язати до двох колод (дивись рис. 3).

Твій порон готовий. Не забудь витягти його на берег, коли не плаваєш на ньому, щоб він не намокав, бо буде тоді важкий до маневрування.

Якщо хочеш, можеш свій порон більш укладнути. Замість уживати весел або довгих дрючків (якщо дно мілке), щоб ним плавати, можеш зробити вітрило. Для цього дістань щоглу заввишки приблизно на 11 стіп, прикріпи її до підлоги порону, як показано на рис. 4, а вершок прив'яжи лінвами до чотирьох гачків у підставі порону. Вітрило уший із брезенту, приблизно на 5 стіп завширшки; один бік, який прив'яжеш до щогли, вибий металевими капсулями, через які пересилиш шнур, щоб ним прив'язати вітрило до щогли; у протилежному горішньому розі приший малу кишеньку, у яку вкладеш поперечку (дрючок). Другий кінець поперечки закінчи петлею з лінви; цю петлю з лінви прив'яжи до поперечки, уживаючи т. зв. закінчення лінви (див. дис. 5).

Якщо маєш час і охоту, можеш іще збудувати дах над пороном. Але як — подумай сам.

А тепер ще кілька порад. Якщо б твій порон забагато занурювався у воду, можеш додати ще під спід третю колоду, посередині. Затеши її так, як дві попередні і прибий до помосту.

Для того, щоб предмети з помосту не зсувалися у воду (включно із тобою), можеш прибити на всі чотири краї помосту зверху негрібі кругляки. І взагалі, щоб не скалічитися або не загнати скалки, можеш вигладити ножиком чи сокирою всі гострі краї порону та зістругати всякі сучки і задирки.

І ще зраджу тобі одну таємницю — до свого порону можеш припасувати мотор від човна. Для цього треба з одного кінця помосту, між колодами, зробити невеличке, але міцне риштовання і на ньому влаштувати мотор. Таким чином твій порон буде змоторизований — але не забувай про засоби безпеки, коли перебуваєш на воді!

Вигладь цю поверхню.

Рис.1

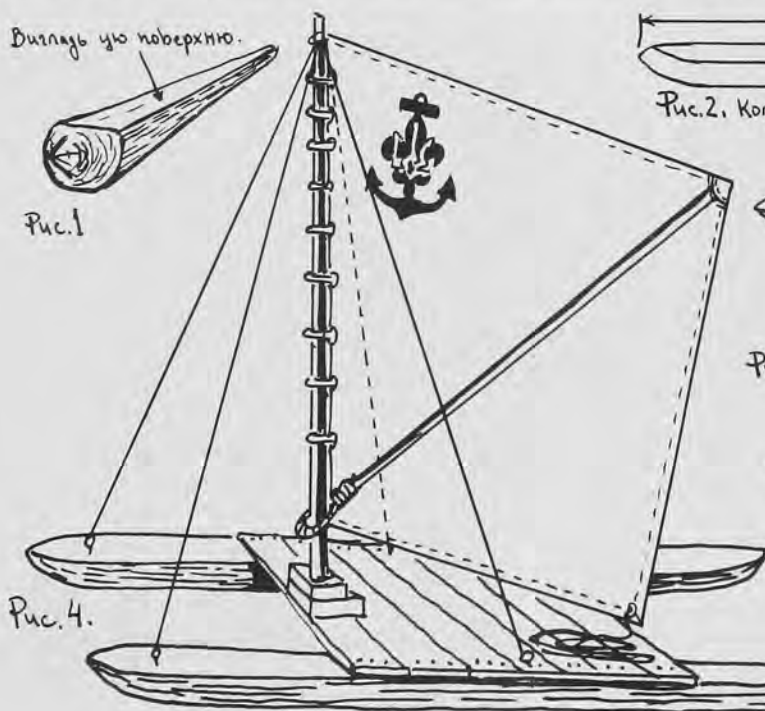

Рис.4.

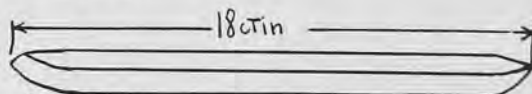

Рис.2. Колода застругана на будову порону

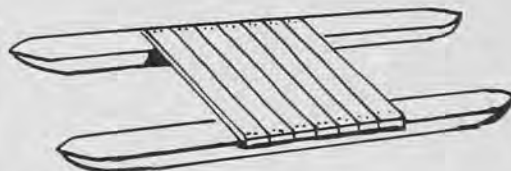

Рис.3. Прибивай дошки або кругляки.

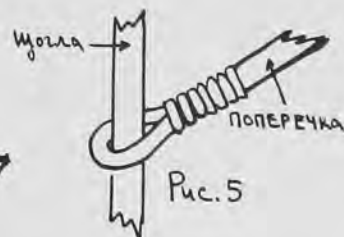

Рис.5

ІЗ ДІЯЛЬНОСТІ МОРСЬКИХ ЗАЛОГ

ПЕРША МОРСЬКА ЗАЛОГА УПЮ "ВІКІНГ" — РОЧЕСТЕР

Праця йде "на повну пару". Всі Вікінги підвищили свій пластовий ступінь, і тепер усі члени, крім одного, є пластунами-скобами. Три члени залоги, пл. скоб Юрко Повх, пл. скоб Юрко Овад і пл. скоб Богдан Приймак провадять новацькі рої, і за цю виховну працю і працю в курені одержали пластові відзначення.

Залог "Вікінг" видає час-від-часу стінну газетку, улаштовує товариські вечірки і різними пластовими заробітками старається зібрати гроші на закуп човна. Уже другий рік залог роздає (без винагороди) лютки Комітетові Фонду Катедри Українознавства, і цим виконує свій обов'язок доброго діла супроти громадянства.

Влітку 1963 р. чотири члени залоги були учасниками репрезентативної групи українських пластунів на Світовім Джемборі в Маратон — Греція, де вони гідно репрезентували українських морських пластунів серед скавтів цілого світу. Подорож до Європи їм надзвичайно подобалась, бо крім того, що вони наочно побачили, що світ справді великий і круглий, вони переконались теж наочно, що більшість поверхні нашої планети покрита водою. Одночасно прийшли до святого переконання, що море не "по коліна", а геть-геть глибше, і що пішки люди по морях не ходять, а пливуть різної величини суднами. Це все впевнило їх у тому, що морські пластуни, якщо хочуть шукати пригод на воді, повинні придбати свій власний човен, бо без нього на водних просторах "далеко не заїдеш".

Перша морська залог УПЮ "Вікінг" в Рочестер США, зі своїм упорядником пл. сен. В. Пилишенком.

Ця вся виправа до Греції і наука щодо води, морів та океанів була надзвичайно кошовною. Поминаючи великі видатки батьків та поміч громадянства, залог мусіла теж і з власної скарбниці витратити двісті доларів. Цей випадок, самозрозуміло, "заякорив" справу купівлі власного, довгоочікуваного вітрильника, але Вікінги не "спускаються на дно", а навпаки — з більшим запалом збирають фонди для реалізування своєї мрії.

Чотири члени залоги були учасниками водного вишкільного курсу "ОЙГЕН" на Трикутнім Озері, де творили таборову залогу "Вікінг", і в випадку потреби виконували функцію рятівників під час зайнять на воді. Всі успішно закінчили водний табір. З кінцем літнього сезону в 1963 році залог складалася з шести членів. Стерновим залоги є пл. скоб Ю. Ковч. Залог працює цілком самостійно — без упорядника, а друг В. Пилишенко, Ч-ць, співпрацює тільки в характері до-радника.

Члени залоги планують в недалекому майбутньому взяти участь у морським вишкільним курсі, скласти проби морських пластунів "гребців" та заслужити почесні ступені гетьманських пластунів скобів.

ПІДГОТОВЧА ЗАЛОГА ТОРОНТА

При кінці 1963-го року заснувалась у Торонті підготовча морська залог. Членами цієї залоги є юнаки: М. Гүмен, Ю. Біланюк, Д. Романко, Б. Андріїв, І. Глива, Ю. Микитин, Я. Мислик, Ю. Ігнатко, Ю. Чорній. Залог має до диспозиції вітрильник класи "Інтернешіал Дінгі". Члени залоги планують ряд водних прогулянок по озері Онтаріо, та підготовляються до морської проби весляра. Упорядником залоги є ст. пл. Б. Пузяк, Ч-ць.

ПІДГОТОВЧА ЗАЛОГА НЬЮАРК

На початку 1964-го року почала діяти на терені Ньюарку підготовча залог морських пластунів. яка складається із таких юнаків: Р. Охоцький, І. Луків, А. Левицький, М. Гординський, П. Смух, А. Пишлар, В. Третьяк, А. Оліняк, Ю. Загайкевич, Р. Гой. Члени підготовляються до морської проби весляра, крім того, планують провести свято Українського Моря, як теж вибираються на морські табори. Упорядники: ст. пл. Б. Гарасим і П. Сплавник, Ч-ць.

ВОДНО-МАНДРІВНИЙ ТАБІР "ЧАЙКА III."

Цей табір відбувся на початку серпня 1963-го року в Альгонквін парку в Канаді, табір підготували і провели старші пластуни "Хмельниченки". В часі табору 10 юнаків і 2 члени булав перепливали на канойках понад 100 миль та перейшли "по-козацьки" 29 портажів, які разом начислювали близько 20 миль. Учасники мали чимало пригод у пущі великого Альгонквін парку. Багато учасників пройшло різні іспити вмілостей. Комендантом табору був ст. пл. Б. Павлюк, Хм., а бунчужним ст. пл. Б. Балко, Хм.

При кінці літа, в останніх двох тижнях серпня 1963 року, коло Трикутного Озера, недалеко пластової оселі "Бобрівка", відбувся водний вишкільний табір "ОЙГЕН". Зорганізували цей курс-табір старші пластуни, члени 25-го куреня УСП-ів "Чорноморці" і назвали його в пам'ять колишнього члена їхнього куреня ЄВГЕНА ПОЛОТНЮКА, загально відомого у Пласті під псевдом "ОЙГЕН". Він був організатором перших пластових водних таборів в Україні. Під час другої світової війни він загинув смертю героя — замордований німецькою поліцією за співпрацю з українською армією (УПА).

Капітаном курсу був ст. пл. В. Пилишенко, Ч-ць, а першим асистентом — ст. пл. А. Витвицький. На таборі перебував впродовж одного тижня голова Головної Пластової Булави пл. сен. Яро Гладкий — член 10-того Куреня УПС "Чорноморці".

Цілий табір складався з чотирьох залог, на чолі яких були стернові ст. пл. З. Стахів, Ч-ць, ст. пл. І. Попович, Ч-ць, пл. скоб Ю. Повх і пл. розвід. Я. Цігаш. У вишкільний виряд курсу входили 12 каноек і 10 веслярських човнів. Учасники курсу мали теж змогу перейти короткий вишкіл плавби на трьох вітрильниках. Під час табору відбувся курс водного рятівництва Американо-Червоного Хреста, який успішно закінчили 12 учасників.

Табір був під опікою п'яти кваліфікованих рятівників, з яких два мали довголітню професійну практику. У програму курсу входили правила безпеки перебування у воді, плавання і плавби на човнах, пла-

вання, піонерство, сигналізація, навігація, "морська мудрість", вузли тощо. Поблизу відбувався подібний вишкільний табір пластунок під проводом членів Куреня УСП-ок "Чорноморські хвилі".

Частина учасників курсу відбула цікаву прогулянку на зустріч литовських скавтів, де їх надзвичайно гостинно вітали. Ці відвідини дали нагоду поробити нові знайомства зі скавтами — литовцями, а також традиційно обмінятися відзнаками своїх молодечих організацій.

Табір гостив у себе учасників Водно-Мандрівного Табору "ЧАЙКА" куреня УСП-ів "Хмельниченки", групу мандрівників куреня УСП-ів "Лісові Чорти" і мандрівну групу юначок табору з Іст-Четгем, які примандрували пішки під проводом членок куреня УСП-ок "Шостокрилі". Крім цього, табір відвідало багато поодиноких пластунок і пластунів.

Голова ГПБ Яро Гладкий і діловод морського пластування ст. пл. Н. Кольцо з групою учасників водного вишкільного курсу "Ойген" над Трикутним

Озером біля оселі "Бобрівка" в США, 1963 р. Учасниці дівочого табору водного вишкільного курсу "Ойген".

Вітрильник залоги "Вікінг" і "флотилія" вишкільного курсу.

Водний вишкільний курс в Рочестер, США. Писар читає щоденний наказ.

"Ватра на мокро" на другому водному вишкільному курсі 1953 р., в Рочестер, США.

Учасники водного вишкільного курсу дістають доручення під час зайнять.

"Оріон", пластовий моторовий човен, причалює до пристані в Торонті, Канада, підчас другого між-крайового водного курсу 1953 р. Юнаки, в рятункових поясах, готові до причалу.

ПЕТРУСЬ І ДІДУСЬ

РИСУВАВ СТ.ПЛ. ЯРКО КОЗАК, ЧОРНОМОРЕЦЬ

ДІДУСЮ! А ЧИ ЗАТВОІХ
ЧАСІВ ТИ БУВ НА
КОРАБЛІ НОЯ?

ТА ДЕ, ЩО ТИ ГОВОРИШ?

НУ, ТО ЯК ЦЕ МОГЛО
СТАТИСЯ, ЩО ТИ НЕ
ВТОПИВСЯ?

ДІДУСЮ! А ЧИ ЧОРНЕ
МОРЕ СПРАВДІ ЧОРНЕ?

НЕ БУДЬ ТАКИЙ СИРО-
МУДРИЙ, БО НЕ РОЗКАЖУ
ТОБІ, ЯК Я БУВ У
ЧОРНОМОРСЬКІЙ ФЛОТІ!

ПЕВНО ЩО ТАК! ЯК Я
ПИСАВ ЛИСТА ДОДОМУ,
ТО ЗАВЖДИ НАПОВНЯВ
СОБІ ПЕРО В МОРІ!

ДІДУСЮ! ЯКИЙ ЗАВЕЛИКИЙ
Є ВОЕННИЙ КОРАБЕЛЬ?

ВЕЛИ-И-И-ИКИЙ!
АЛЕ ЯКИЙ ЗАВЕЛИКИЙ?

ДІДУСЮ! ТУТ
ВОДА Є
ЗАПАЛТКА!

ЩО ТИ МЕНІ
ГОВОРИШ, ЩО
ЗАПАЛТКА?

ЯК Я БУВ МОЛОДИЙ,
ТО Я КОЖНОГО РАНКУ
ТРИ РАЗИ ЦЮ РІКУ
КРАВЛЮМ ПЕРЕПЛИВАВ!

ЧОМУ ТИ СМІЄШСЯ?
ТИ МОЖЕ НЕ ВІРИШ
ЩО Я ЦЕ МІГ ЗРОБИТИ?

ВІРЮ, АЛЕ ЧОМУ ТИ НЕ
ПЕРЕПЛИВ ВЖЕ І ЧЕТВЕРТИЙ
РАЗ... НАЗАД ДО УБРАННЯ?

ШКОДА ЧАСУ! Я ВСЕ КАЗАВ,
ЩО В ЦІЙ РІЦІ НЕМА РИБИ!

АЛЕ ДІДУСЮ, ТИ ОБІЦЯВ
БАБУНІ РИБУ НА ВЕЧЕРЮ!

НЕ ЖУРИСЯ! ПРИВІЖИ
ЧОВЕН І ПОЧЕКАЙ.
Я ЗАРАЗ ВЕРНУСЬ!

ДІДУСЮ! ЩОБ
ТИ ЗНАВ, ЯК Я...

ДІДУСЮ! ДЕ ТИ ТАКІ
ГАРНІ РИБИ ДІСТАВ?

ЗЛОВИВ!

СКАЖУ ТОБІ СЕКРЕТ СТАРИХ
РИБАКІВ. ІДЕШ ДО СКЛЕПУ,
ДЕ ПРОДАЮТЬ РИБУ, ПЛАТИШ
А ТОДІ ЧЕКАЄШ КОЛО ДВЕРЕЙ
І КАЖЕШ, ЩОБ КИНУВ ТОБІ
КІЛЬКА ГАРНИХ
РИБОК...

...І ТОДІ
ЛАПАЄШ!

ЧОРНОМОРСЬКІ УСМІШКИ

1.) ТИ НИНІ РАНО ГОЛИВСЯ, ЗЕНКУ?

ТАК ПАНЕ!

2.) ДРУГИМ РАЗОМ СТАНЬ БЛИЖЧЕ ЖИЛЕТКИ!

МЕНИ КАЗАЛИ, ЩО
ТИ ЛЮБИШ МУЗИКУ!

ТАК ВІДКА-
АЛЕ МОЖЕШ
ГРАТИ ЗАМ.

1.) ЧИ ТІ ЗНАЄШ НАШОГО
КОМЕНДАНТА? ВІН
ДУЖЕ НЕДОБРІЙ!

ЧИ ТІ ЗНАЄШ,
ЩО Я Є? Я Є
КОМЕНДАНТА ДІТКА

2.) А ЧИ ТІ ЗНАЄШ,
ЩО Я Є?

НІ

3.) СЛАВА БОГУ!!!

1.) - ХТО ТАМ ВАКАІ?
- Я-ОСТАП!

2.) - ЩО ТІ РОБИШ?
НІЧОГО!

3.) - А АНДРІЙ ТАМ Є?
- Я Є!

4.) ЩО ТІ РОБИШ?
ПОМАГАЮ ОСТАПОВИ

1.)

ЯК ТУТ
ГЛИБОКО,
РОМКУ?
Я НЕМОЖУ
ДОСЯГНУТИ
ДНА!

2.)

НУ, АЛЕХ НА
ЯК БЛИЗЬКО
ТІ ДО ДНА
ДОХОДИШ?

1.)

2.)

3.)

4.)

ЗАГАДКИ

Дорогі Читачі й Читачки!

Сьогодні в нас уже 4-а «рунда» наших ПЕРЕГОНІВ ЗАГАДОК. Усіх таких «рунд» буде, як знаєте 5: хто з Вас, Дорогі Читачі, назбирає впродовж тих п'ятьох рунд найбільшу кількість точок, виграє гарні нагороди!

Багато з Вас, Дорогі Читачі, прислало до редакції свої відгадки дотеперішніх загадок. Тож продовжуйте! Кінцева мета вже недалеко!

1. МНОЖЕННЯ

Юрко знайшов шматок паперу, на якому хтось робив довге множення; але на папір упав дощ і багато чисел замазалося; виглядало це так:

$$\begin{array}{r} x \ x \ x \\ x \ 2 \ x \end{array}$$

$$\begin{array}{r} x \ x \ x \\ x \ x \ x \ x \\ x \ 8 \ x \end{array}$$

$$x \ x \ 9 \ x \ 2 \ x$$

Юрко сів і подумав і за якийсь час так уміло підставив числа під замазані значки («х»), що ціле множення було правильне! Тільки одна розв'язка можлива; чи можете відгадати її?

За відгадання цієї загадки одержите 100 точок!

2. ЛЕГКІ ЗАВДАННЯ

а) У кошику багато яблук трьох різних сортів. Скільки яблук треба вибрати з кошика, щоб бути певним, що матимемо хоч 2 яблука того самого сорту (котрогогонебудь сорту, але щоб були однакового). Припустимо, що в кімнаті темно і ми не бачимо, які яблука витягаємо.

б) Якщо о 12-ій годині ночі піде дощ, то чи можна бути певним, що за 72 години буде соняшна погода?

в) Який знак треба поставити поміж 2 і 3, щоб вийшло число, яке більше за 2, а менше 3-ох?

(За розв'язання кожного з повищих завдань дістанете по 25 точок)

3. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ

а) Бачити мене не можна, зате чути мій свист.

б) Живу, не живу, а все пожираю — все життя моє в тім, що з голоду вмираю.

в) Іде та й іде, а все на тім самім місці.

г) У чому дірки не вивертиш?

г) Увечері вмирає, а ранком оживає.

(За кожен з цих загадок одержите по 10 точок.)

4. ІСТОРИЧНА ЗАГАДКА

Доповніть по одній літері на кінці кожного слова, щоб створились повні слова. Доповнені літери дадуть Вам ім'я першого українського ко-роля.

Са
Сод
Си
Сан
Сті
Сел

(За правильне відгадання цієї загадки одержите 15 точок.)

УВАГА! Щоб Ваші відгадки були зараховані, мусите їх вислати на адресу РЕДАКЦІЇ найпізніше до 10-го травня 1964 р. Відгадки загадок із цього числа будуть поміщені в числі на місяць червень.

ВІДГАДКИ ЗАГАДОК ІЗ ЧИСЛА ЗА МІСЯЦЬ ЛЮТИЙ:

1. «Дівчата на луці гребли, парубки копиці клали». (З віршу Тараса Шевченка).

2. А — ні

В — ні

С — так

— так

Е — ні

— ні

3. «Пишається над водою

Червона калина»

(з віршу Тараса Шевченка)

4. 36 яблук.

ВІДГАДКИ «ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ» З ТОГО Ж ЧИСЛА:

1. Карась

2. Пструг

3. Короп

4. Вугор

5. Лин

6. Шука

7. Сом

8. Окунь

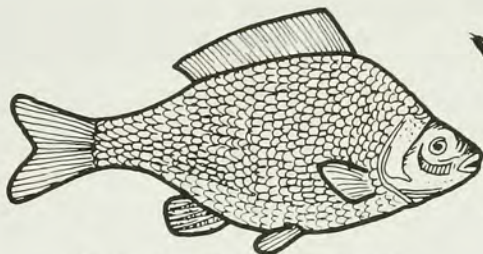
ЛЮБИТЬ УКРАЇНУ

ЧИСЛО
5

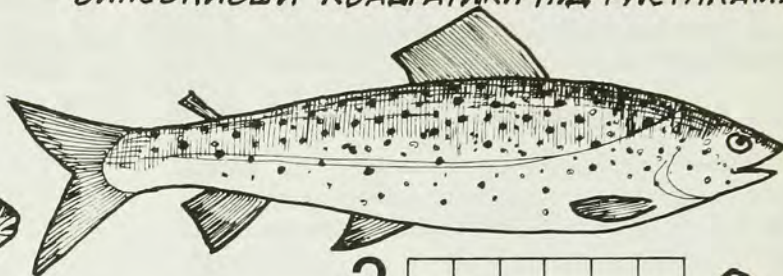
ВІПРАВИ З УКРАЇНОЗНАВСТВА * РИСУНКИ: Б.Певний

РИБИ УКРАЇНИ

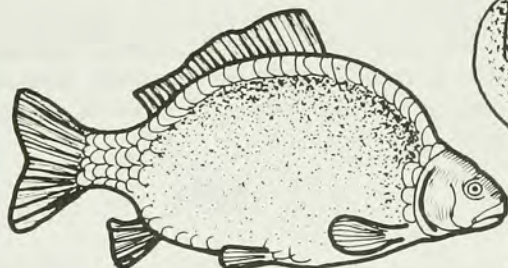
СТАВИ, РІКИ І ОЗЕРА УКРАЇНИ БАГАТІ КІЛЬКІСТЮ РІЗНОГО РОДУ РИБ. НАЗВІТЬ ДЕЯКІ З НИХ ВИПОВНИВШИ КВАДРАТИКИ ПІД РИСУНКАМИ.

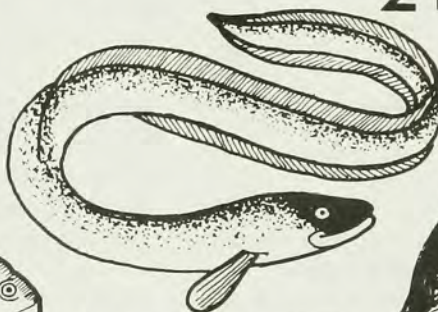
1

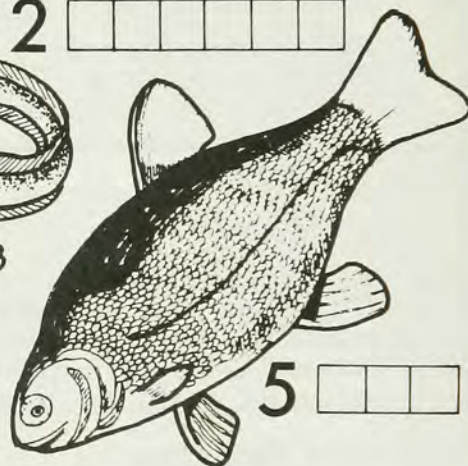
2

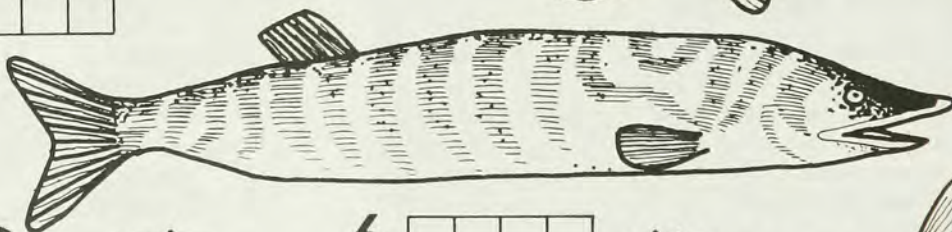
3

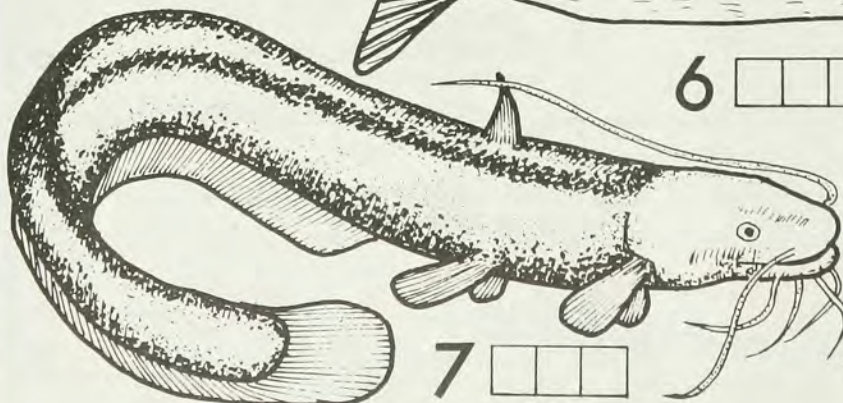
4

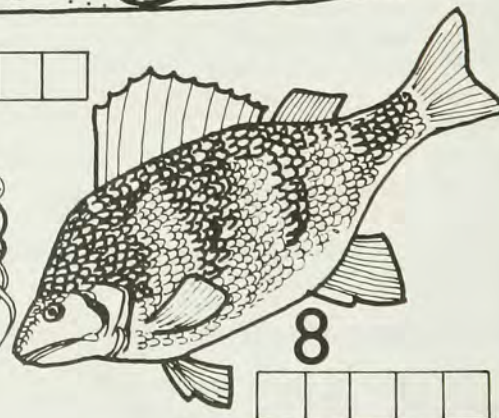
5

6

7

8

Від адміністрації

МАЄМО 161 НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

Від 21 лютого до 20 березня ц. р. прибули нові передплатники з таких осередків: Чикаго — 45, Торонто — 31, Сідней і Аделаїда в Австралії по 20, Нью-Йорк — 19, Монреал — 7, Сиракюзи — 4, Нью-Гейвен — 3, Балтімор, Детройт, Пассейк, Філадельфія по 2, Едмонтон, Денвер, Мілвокі, Джіпсанія по 1. Разом прибуло 161 нових передплатників.

Чолові місця щодо кількості передплат займають такі осередки: Торонто — 214, Чикаго — 115, Монреал — 81, Клівленд — 77, Ньюарк — 70.

На 1964 р. проголошуємо таке гасло нашої спільної праці в справі дальшої розбудови "Юнака":

1500 НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

Друзі й Подрузи! "Юнак" — це наш спільний журнал. Хай кожний і кожна з Вас присєднає "Юнакові" в цьому році принаймні одного передплатника!

СКОБІ

Ваш адміністратор

УСІ ЖЕРТВУЙМО НА ПРЕСФОНД «ЮНАКА»!

Від появи "Юнака" за лютий ц. р. зложили на його пресфонд: пл. сен. Микола Світуха, Монреал — 1.00, пл. юначка Богдана Блаженко, Кліфтон — 1.00, пл. юнак Віктор Яворський, Ньюарк (зворот виграної нагороди) — 3.00, пл. сен. Тарас Дурбак, Ірвінгтон — 4.00, курінь УСП і УПС "Сіроманці", США — 6.50, разом у цьому списку 16.50 дол. Попередні пожертви — 305.74. Разом вплинуло досі на пресфонд "Юнака" — 322.24 дол.

Друзі та Подрузи! Якщо хочете, щоб "Юнак" був ще цікавішим і кращим, допоможіть нам зібрати потрібні додаткові фонди на його дальшу розбудову. Хай кожний юнак і кожна юначка, хай кожний юнацький гутрок і курінь перешле свою пожертву на пресфонд свого журналу. Хто черговий?

Усі жертвуйте на пресфонд "Юнака"!

Увага!

Увага!

ПЕРЕДПЛАТА „ЮНАКА“

в 1964 р. за 10 чисел становить

4.00 долари

Увага!

Якщо хтось з наших передплатників не одержав котрогось числа «Юнака», треба про це повідомити адміністрацію, яка негайно вишле бракує число.

Відповідно до характеру цього числа "Юнака" присвяченого водному пластуванню, достосована цим разом і анкета пластової кооперативи "ПЛАЙ"

ПЛАСТОВА КРАМНИЦЯ В КАНАДІ

ПЛАЙ

ПРОГолошує РОЗІГРАВКУ

10 нагород

Вартости 40 доларів,

а саме: 10 цілорічних передплат "Юнака" на 1965 рік по ціні 4.00 дол., разом вартости 40 дол., для передплатників "Юнака", що до 15 травня ц. р. вишлють відповіді на такі питання:

1. Яке справжнє ім'я і прізвище Тараса Чупринки? 2. До якого старшопластунського куреня належав в Україні Тарас Чупринка? 3. Який військовий ступінь мав Тарас Чупринка і яке становище він займав в Українській Повстанській Армії (УПА)? 4. Як називалися українські тайні революційні організації, в рядах яких в роках 1925 до 1950 боровся за визволення України з її ворогами Тарас Чупринка? 5. У котрому році Тарас Чупринка досягнув своє найвище військове становище? 6. Котрого дня, місяця і року, в якій місцевості та в яких обставинах згинув героїською смертю Тарас Чупринка?

Відповіді на ці питання треба вислати найпізніше 15 травня ц. р. на адресу:

Участь у розігрі нагород можуть брати лише передплатники "Юнака", що пришлють повні правильні відповіді.

Усі, що прислали правильні відповіді на питання анкети "Плаю", поміщені в "Юнаку" за лютий ц. р., взяли участь у розігравці. Нагороди по 3.00 дол. одержали такі передплатники:

Люба Кузишин, Люба Мазурик, Ігор Рій, Марія Романець, Аня Слюсарчук, Ліда Ткачук, Оля Фецич, Ігор Фіглюс, Олег Цюк, Богдан Чмола.

Друкарня-ПЕРЕПЛЕТНЯ

КИЇВ

KIEV PRINTERS LTD.
686 RICHMOND ST. W.
TORONTO, ONTARIO

виконує

всякі

друкарські

і переплетничі

роботи

- ОДНО І БІЛЬШЕКОЛЬОРОВІ
- НА АВТОМАТИЧНИХ МАШИНАХ
- ЛІТОГРАФІЧНІ РОБОТИ (ОФСЕТ)

**НАЙКРАЩІ УКРАЇНСЬКІ
ГРАМОФОННІ ПЛАСТИНКИ
МАШИНКИ ДО ПИСАННЯ**
і все те, що надається на різні дарунки

- українські книжки
  - книжки про Україну англійською мовою
  - вишивки, різьблені і керамічні вироби
  - радієві й фотографічні апарати і т. п.
- продає

АРКА **УКРАЇНЬСЬКА КНИГАРНЯ**
575 Queen St. W., Toronto, Ont.

27 РОДІВ СМАЧНОГО ХЛІБА

а крім того

РІЗНОРОДНІ КАЛАЧІ І БУЛОЧКИ

випікає щоденно для Вас і Вашої родини відома
в Торонті й Онтарію пекарня

2-20 Fraser Ave. Toronto, Ont.
Phone: LE 6-1196

ЩАДІТЬ ПО 5.00 ДОЛ. МІСЯЧНО

а одержите після 5 років **343.15**

- Нормально банки платять за ощадності 3 відсотки. За Ваші ощадності **НА СПЕЦІАЛЬНОМУ ЮНАЦЬКОМУ КОНТІ** в нашій кредитівці одержите: **5½%**
- Один приклад: хто з Вас щадитиме в нашій кредитівці на юнацькому конті **ЩОМІСЯЦЯ ПО \$5.00** на 5½%, той після 5 років одержить: **343.15**

СКЛАДАЙТЕ СВОЇ ОЩАДНОСТІ
в українській кредитівці

"БУДУЧНІСТЬ"
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА В ТОРОНТО
140 Bathurst St. Toronto 2B, Ont.

Українська пекарня

The Future Bakery
якої власниками є

АННА і пл. сен. РОМАН ВЖЕСНЕВСЬКІ
випікає

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ
і всякі інші печива
735 Queen St. W. Toronto, Ont.

ПЛАСТУНИ Й ПЛАСТУНКИ!

Складайте Ваші ощадності в найбільшій
і найстаршій в Торонті Кредитівці

Українська Кредитова Спілка

297 COLLEGE ST. — TORONTO 2B, ONT.

● Щоб мати пізніше потрібні гроші, треба вже сьогодні почати шадити і то в своїй українській установі. ● Ощадність — це прикмета кожного доброго пластуна чи доброї пластунки!

Пластуни й Пластунки Вінніпегу!

Складайте хочби найдрібніші ощадності
в українській кредитівці

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА ПІВНІЧНОГО ВІННІПЕГУ

667 Flora Ave. — Winnipeg 4, Man
(дім Читальні "Просвіти", побіч Пластового Дому)

Пам'ятайте, що ощадність це четверта точка
пластового закону й гарна прикмета кожного
доброго пластуна й пластунки.

Хочете мати сотні доларів на свої студії?
— починайте шадити від... одного долара.

Пластун Ти, юнак?

ОЩАДНІСТЬ — Твій знак!

Щадити щоденно учись!

Як будеш студент,

Той доляр, той цент

Тобі допоможе колись

Здобути знання, прожиток, ім'я!

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ“ У ЧІКАГО

Увага! Увага!

«Юнака» треба не лише передплачувати, але й докладно читати, до нього дописувати, приєднувати йому передплатників і збирати пожертви на його пресфонд.